

310733

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ నవంబరు నెల 2-వ తేది శుక్రవారము
నంగటము ౧౦ } ఈ రోజు రివాజు సంవత్సరము, అశ్వీజమాస బహుళ అష్టమి ౮.

No 179

నందిక ౧౭౯

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండకు మనసుయిన మందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిచెందినది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు పిద్దామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దముగా విగ్రహ మాయమందుగాదు
నకల మందలవలసినదిగాను. మంచభాషచేత చూచినది నానముగలుగగల అమృతాంజనము జగత్ప్రఖ్యాతివలన జేయునందంతయు వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

The picture of "SITA MAHADEVI in the pleasure garden of RAVANASURA"

Painted by Mr. Mullar the famous German artist is printed in colours in this Calendar.

1924 అమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

సుప్రసిద్ధులగు జర్మనీచిత్రకారులయిన ముల్లరుగారిచే వ్రాయబడిన

"రావణాసురుని యాద్యానవనమందలి సీతామహాదేవి"

పటము రంగులతో ముద్రింపబడియున్నది.

క్యాలండరు 1-కి వెల 0-4-0.

పి. పి. సహా 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మదరాసు లేక, బొంబాయి.

మీరు చెబితే సబ్బును ఉపయోగించితారా?

లేకపోయిన, యిప్పుడే ఉపయోగించుకు ప్రారంభింపును.

తెలుపు, పరిశభ్రత, రసము, మున్నగువాటికి పేరు పోయినది.

తైలము పరిశుభ్రము, తెలుపు, మహాసత్వస్థి సబ్బునే వాడవలె నని సలహా నిచ్చుటను జ్ఞప్తికించుకొనును.

ఉప్పనీటిలో కూడ నురుగు ధారాళముగా వచ్చును.

ధరలకు యితర వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయును:

The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

సయముగా దొరకు యిదే మాదిరి సబ్బులను వాడుటను మానుడు.

(1)

వెల్లింగుటన్ సినిమా

27-10-23 శనివారము నుండి 2-11-23 తేది శుక్రవారము వరకు

శనివారము, ఆదివారములందు మాటిని నగలు 6-15 గం

ప్రపంచ మంతటను ఆశ్చర్యమును కలుగజేయుచున్న

ఇన్ ది-డేస్ ఆఫ్ బహోబిత్ లను

నొవ్వలకు ము ప్రదర్శింపుచును. నిజమిది చూచి నువ్వలకు.

13, 14, 15, భాగములు. వార్తలభాగములలో 8 భాగములు

ల. గాత్రాంట్ డ్రాఫ్ట్, విహారములు కూడ చూడబడును.

దంత మార్చము — పండ్ల పోటు తీపులకు

మంచిపొడుము చక్కని డబ్బీ 1-కి అదా 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు లేక, బొంబాయి.

38 వ దేశీయ మహాజనసభ

జాలాదుల నిర్మాణము

(ఒకటవబులిటను)

అఖిలభారత భద్రుడు, చేతిపనులు, చిత్రకళల ప్రదర్శనలు
 గూడ జరుగును. గాంధీగారు ముచ్చటపడే వస్తువుల విశాల
 ప్రదర్శనలు నంబంధించిన విశాలమగు ఆవరణలో ప్రదర్శనలు
 జరుగును. ఇది తక్షణమే ముగియనున్నది. ఆచట నూతనమగుట
 నేరూట రంగులు వేరుట మున్నగు పనులను చేసి మామిడుట
 కేర్పాటుచేయబడెను. ఈ ప్రదర్శనమునుగూర్చి రాష్ట్రీయ
 సంఘకార్యదర్శకులవారి వారి రాష్ట్రీయలలో బాగుగా ప్రగ
 తమచేసి ఉత్సాహ భరితులగు నేరవనివారిని నూతనపదము వారిని
 కన్నులను పంపిపార్థియు కంతివార్లల పంపగోచివారు
 'కాంగ్రెసు, కాశీకాద' అని పంపకలెను. (కంతివారు)

అమ్మతొంజనము దీపో, మదరాసు - బొంబాయి.

కర్మమారిని అయిచేపూటలు నేటింపి. పట్టు చిడుపు జ్వరమాలు,
చలి పురాణాజ్వరమాలు మొదలగు ననుష్ఠానములు మోసను.
అన్యకాంజనము నీచో, నుదకాక్షు బొంబాయి.

6, 7, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు

25, చెన్నాబహదూరోడ్డు, మ. దాసు.

1. The first group of people who are not allowed to enter the country are those who are on the "no-fly" list. This list is maintained by the Department of Homeland Security and includes individuals who are suspected of being involved in terrorism or other activities that could threaten the security of the United States.

తలుకు
(స్వీయవిలేఖరి)

కాకినాడ కాంగ్రెసునకు అవ్వనసంఘసభ్యులు
అక్టోబరు 31:—శ్రీమతులు శివబాపు నువ్వురావు, మురుగంటి జగ్గురామి, తాడిపేటి వెంకటరామకృష్ణారావుగారు ముఖ్యమంత్రి సీమాంతం మొదలగు గ్రామములకు వెళ్లి మరల కొంతమంది చేర్చి, ఇంకను చేర్చుటకు ప్రయత్నములు గావించుచుండిరి.

భారతభద్రగునియము

ఈ నిలకడలు యొక్క మహాజనసభ 80 వ తేదీన జరుగలేదు. కొరతలు పూరికాలేదు. గత 2 రోజులనుండియును యీ తేదీన వర్షములు ఎక్కువగా కురియుటచే ప్రయాణమునకు పీటగలేక సభ్యులు తదితర గ్రామములనుండి రాలేనందున మరొకసారి జరగటకు నిశ్చయించిరి.

శ్రీబాటియవిద్యాలయము

ఈ విద్యాలయమునకు దీపావళి చంపాణి యీతాలూకాలో నన్ని గ్రామములలోను ఆయా గ్రామములకు నూలు చేసి కంపకొరచున్నారు. ఉపాధ్యక్షులు, కార్యదర్శులు తదితర పాలక సంఘసభ్యులు విద్యార్థులు వీలైనన్ని గ్రామములకు దీపావళిని జూరకు వెళ్తున్నారు. ఈతాలూకా ప్రజలందఱు జేక బంధ విజ్ఞాపకము జారీయింపబడిన మూలాధారము గావన యీ విద్యాలయముయొక్క ఆర్థిక కార్యములకు ముఖ్యముగ తోడ్పడి యీసంఘము తగు అభివృద్ధిని జేసేగోరుట ముఖ్యమైయున్నది.

కాంగ్రెసుపని

తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘమునకు గ్రామకాంగ్రెసు సంఘములనుండి యీతొమ్మిది కాంగ్రెసు సభ్యులుగాకరివారి పేర్లను పంపబడినదిగి తొరగా యంతరితరకు గ్రామములనుండి సభ్యులపేర్లపట్టిక వచ్చినటులలేదు గావన గ్రామసంఘములు వెంటనే యీసవి నిర్వహించవలసివచ్చెను. ఈ తాలూకానుండి 5 గరు ప్రతిభలు కాకినాడ కాంగ్రెసుకు ఎన్నుకొనవలయును. వారిని ఎన్నుకొనుటకు వోటర్ల జాబితా లిస్టులో తాలూకా సంఘమునకు రావలయును. కావున గ్రామసంఘములు యీ జాబితాలో ముగించుదురు గాక! తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘ కాన్వెన్షన్ గారకు శ్రీయత కాన్వెన్షన్ గోపాలరావు గారికి థిల్లి కాంగ్రెసునుండి వచ్చినట్లయితే ఆహ్వానమును నమ్మి.

వారపత్రిక

శ్రీమతులు శివబాపు నువ్వురావు, ముగిపూడి పుర మాత్రులకర్మ తాడిపేటి వెంకటరామకృష్ణారావు, ముగిపూడి వెంకటకర్మ, మురుగంటి జగ్గురామి యిచ్చునుండి "నల్లెటూరు" అనే పేరిట నోవేలపత్రికను శ్రీమతులు శివబాపుగారి సరసింపాకర్మ, యర్రమల్లి మంగయ్యసంతులు, దండు శారాణరాజు, కంగూరి నువ్వురావు గారు యింకను తదితర అభిమానులవహాయముతో నవంబరు నెలనుండి నడపుటకు సంకల్పించుచున్నారు.

జన్మినుపార్టీ న్యాయము

బ్రాహ్మణులు యీ బిట్టిపుత్రులతో అన్ని ఉద్యోగములు చేయుచున్నారు. తక్కిన యితర కర్షకులవారికి యేనిగలమైన ఉద్యోగములు యిక్కడనులేదన్నమాట సత్యముగాని అప్పుడే కొందరు బ్రాహ్మణేతరపురుషులు జన్మినుపార్టీ నోకనాని తేదీనీ. ఆపార్టీలో నూటికి 99 మంది బ్రాహ్మణ ప్రముఖులే. వీరిలో కొందరు మహానాయకులు యింగ్లండునకు వెళ్లి పార్లమెంటులో బ్రాహ్మణులమత చాలా అశాస్త్రములు చేయుచున్నారు. మేము ఎంతవరకువచ్చి ఒక్క ఉద్యోగమైనా యిక్కడ కనుపేరముగా మానుటకు కుదురు మేము మౌనము న్యాయబుద్ధిలవారము. మా కంటే ఎక్కువగా తక్కువను కొట్టుకట్టు వంచనలను ఒక తెగవారున్నారు. వానిని బ్రాహ్మణులు వారివైపునకు గాలివైచు సోకరు. మేము పంచములకు సోదరులకలె చూచుకొని మాయుండలొని? రానిచ్చుటయు కద్దు అని యీ ప్రముఖులు ప్రశ్నించుచున్న బ్రాహ్మణులచేతులలో యిప్పు సర్వాధికారులు వీర కళకు చేసికొని వీరకు బంట్లతో ఉద్యోగము మొదలుకొని 5000 రూపాయలు జీతముల నుంట్రియు వరకు వాయువు ప్రముఖులే. చివరకు పంచములకొక బంట్లతో ఉద్యోగమే గాక లేక పోయి. ఇదియే బ్రాహ్మినుపార్టీ వారియొక్క న్యాయము! ఈ కుర్మకు యీ బిట్టిపుత్రులవారు మాకు కొన్ని కూటికలొకటి గాని వీర దాకించుట యిచ్చుచున్నారు. సంతోషమే. అవియేవన యూనియన్ తాలూకా డిస్ట్రిక్టు మ్యూనిసిపాలిటీలలో ప్రతిభవచ్చును. మేము కొనిదే యిచ్చితిరుగుటగావు. భగవంతుడు యీదీ జాతికింకను దయగలవాడై మారొకరు శ్రీ గుడూరి రామచంద్రరావు పంతులుగారిని మా సేవకొకరు పట్టించి నాడు. ఆహవాని యుడు పంచములవచ్చి తన ప్రాణముతో మానము. ఆహవాని పిచ్చి సుపాదించిన యోగదాస్త్రీకర్మపట్టి తాలూకా జిల్లా రాష్ట్రీయ పంచమ కాన్వెన్షన్ సభకు జరిగి మాకు కావలసిన వాక్కులను జరిగి కొన్ని తీర్మానములు గలర్మ మెటువారికి పంపి పోరాడి ఒడరానివైపునుండి సుపాదించిన విరుదులు. ఏదీ నీ చంకపిల్ల పుట్టెల్లాడై యిచ్చి డిగి కోట్లపిల్లలు సరియైన వాక్కులు అధికారము యిక్కడపోవడము అది అతియు శ్రీమంతులుగాను మా పంచములకు పెట్టి దీపముగాని జన్మిను ప్రముఖులే యీ విరుదులు యిచ్చించినాము అని దొబులు కొట్టబడ్డాయి. అది న్యాయబుద్ధిల వాడుకలకు లకే తెలుసుకుగాని మా స్వగతిసోదాలు. లేదు ఆత్మగౌరవము పోగొట్టుకొని ఉద్యోగములొకరు జన్మినుపార్టీని పొగడిలేదాగ దగవచ్చు. కాని కాకలసిన సత్యము. చూడండి, మావిరుదులు యూనియన్ తాలూకా డిస్ట్రిక్టు జడ్జి మ్యూనిసిపాలిటీలలో అక్షరభాషయలే కృతార్థులను ఎక్కువకంటే కాన్వెన్షన్లో అక్షరములు తెలిసి కిక్కిరుస్తూ యేమో యెరుగని మా విరుదులకు యిచ్చిరి. చూడో చువుకొన్న వారు తేరా? ఉన్నా.

కాని జన్మిను ప్రముఖుల అటు సాగని అక్షరభాషయలే లేనివారు న్న మామాతృభాష అంటే గంగిరెద్దు తలఉపేట్టుగడపుతారని రాజయ్యడి మామనీషిలో సరవద్దులలో కలుపాకలు ఉంచుటకలవ ప్రజలకు నష్టముకల్పించి అభిప్రాయముతో తోలు గట్టుకు అక్షరలపెట్టుచు తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా తోలు గట్టు లోపలనే ఉంచవలెనని జన్మినుపార్టీ వారు ఓటు యిచ్చి నష్టము మా కంచవక్రతిగిదీ కూడా ఓటు యిచ్చియున్నారు. కాని మాకంచవకు ప్రతిభులకు తీర్మానముకలవ కష్టము గలిగినను జన్మిను ప్రముఖులు యేమిచేయవలెనో అది భయముచేసి వారి యొక్క ఆత్మగౌరవము విధితే గోల్పోవుచున్నారు.

గాంధీజీ సాక్షుడు సహాయకారణమును ఉద్ధవము లేకరియడముతో కే ప్రభుత్వమునకు చూపవలయునని కొన్ని భూములు యిచ్చిరి పంచములు గాంధీజీ కష్టమునకు చేరవోయెనుగదానో లేక దనుదలచియో, దక్షిణయే రుణము 250 ను: నుండిలేదయి పీడికొట్టడేలగిగనోగాని అన్న మోరాచం దూరమని మొలగుచున్న సమయమున లంకపురి పోరంబో అభివృద్ధిని దివిరి సంతోషమే. అదవి అంతయుంటి దున్ని పునశ్చయ నష్టపరిపంత సామ్యు. గానల మనో. పుంతపారంబో భూముల యొక చెప్ప నకలములేదు. లంకభూములన్న కలములొనమే. ఇదివరకు ఆలంకభూములు రైతులు వాడిపండించు కొనుచున్నారు. వారికి ఎకరమునకు 3, 4 రూపాయలు శివుకు కట్టుబడియొనగి గాని కంచములకు ఎకరము ఒకటికి 12, 15, రూపాయలు శివు కరకు కట్టుచున్నారు. రైతులు చేసినప్పుడుకు వంచములకు యిచ్చుటచేకనే గార్మ మెంటు వారికి అమెరికాదళము లభించుచున్నది. యేదిపంచములమీద వీరకు ప్రేయి అభూములై నా ఆదంకు యిచ్చి యోడలేదు. పంచములకు లంకలు యిక్కడ పూర్వము కాలిశాలిలేనే నుఖముగా ప్రభుత్వముండెడివారు. ఈభూములకు ఎక్కువశివు. వంటలపండికపోవడము. శివులూ పుచ్చుకోవడము. పెట్టుబడి పెట్టికవారికా అలలవసామ్యు చేరక పోవడము. కంచములకా భూములవకలెగినప్పుడు చెప్పవలసి గాని. పెట్టుబడి పెట్టికవారు సామ్యుకోకము కొర్మనో వ్యాజ్యము చే నుడక. ఈభూములకు వీరికలలకవచ్చు చెప్పలరి కానిది కంచములకు వాగుచేయవలయున్న యొక విధికిపు వచ్చు ఎందులకో తెలియక? ఇంక ఈభూముల వీరికా కిక్కియగా యిస్తారని అకలు చూపుచున్నారు. అమాటయే నశ్యమైనవో మాకు మరెన్నములు యేలయి వాయిచ్చిరో. గాని మాపంచములు అమా అకలు ఎందుడే చెప్పివా మున్ను తారు. అంతచేక నీ జన్మినుపార్టీ వారియొక్క ప్రశ్నలము! కంచములకప్పుడు చెప్పకపోవన్న ఆశించువారు లేరు. గాని నేను యిక్కడ జన్మినుపార్టీని నిందించ వలెనొందు. నాసంఘమునకు సరియైన న్యాయములేక పోవడమునే కురికిగా వ్రాసి యుంటిని. కంచములు ఎకరమునకు కొన్నిరూపాయలు. ఆత్మగౌరవము అంతలేన అనుచేత నీ పిద పిదూ చరమున కవలి గ్రయిస్తర మరములోచేరి మాతో నమానమైన పూర్ణ మాకు. సుపాదించుకొను చున్నాను. హిందూమతమా త్రిజిం చున్నది గాన నునాని యలారా! యిప్పటికే నా సరియైన న్యాయముయి. అక గుర పరియన్న పంచములకు వాగుచేయవలెను. తిరిండి కట్టకప్రము తలరానుకొనుటకు సరియైన యిచ్చ లేక బాధకలచున్న గూడికల మొలొలొయ మింతల ముఖములకు కైకిరియ భాము మీవై నున్నది.

దిక్ష పుల్లయ్య,

ఆహంధ్రుడు, రాజమండ్రి, 29-10-28

చాకులు - తార్థములు
మంగలికత్తులు
అంధాదారులచే చేయబడినది. మొలొలొ
వెంటనే ధర్మశాస్త్రములగున ప్రయత్నము.
బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్.
కట్టకు ఆంధ్ర లోక్ సేవకు అంధా
8081
కొత్తపూరు. (గోదావరికి)
తెలిగూడెం అడ్డము: "మెదపేట" కొత్తపూరు.

రత్నపురుష లేఖ్యం
ముఖ్యధ్యక్షులు, వర: కారణములకలవ, కిక్కి మక్కువను పోనవచి నిలవకలల, జేయును ఈమాత్రా ముగించు తెలియవారు. డి. వి. పి. వి. లో ఒకవరకు లేదు. తే 1-3 న 2-4-0 లు. నగలేఖ్యము - అన్ని తెలిగూడులకు అంధులకు మా గాడదుగ్గు. బుడ్డి 1-3 1-3-0. కేటానానిమిడి
వట్టాభిరామ వైద్యశాల
418
రాయవరం, గోదావరికిల్లా.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ, (లిమిటెడ్)

185, మాంటు రోడ్డు, మదరాసు

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీనాథ బి. ఏ. ఏమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది.

వసూలైన మూలధనము 1,30,054

మావద్ద రహస్యమునునది లేదు. గొప్ప ఉత్కృష్టమైన మందులు ఇప్పుడనే దొరకును.

- 1. సిద్ధమకర్మజము:—కామోద్దీపకము - శ్రేష్ఠమయిన రసాయనము ధాతు పుష్టికరము బుద్ధి ఆయుస్సును వృద్ధిపరచును. 25 మాత్రలు రూ 5-0-0
అతిమాత్రము, తీయ, సుఖకోగములు వీటియందు పంపిణీయము లిచ్చును.
- 2. చ్యవనప్రాశ్నలీకము:—శ్రేష్ఠమయిన రసాయనము; శ్వాసకోశ వికారములను పోగొట్టును. కాములకు మందిబోవ ధము. శరీరపుష్టిని గలుగ జేయును. 1 పాసు రూ 2-0-0 4 బొమ్మలు రూ 1-0-0
- 3. కస్తూరిమాత్రలు:—బాలరకుగలుగు దగ్గు, జ్వరము, జలుబు, అశ్మము మొదలగు వికారములను పోగొట్టును. ఒకబుడ్డి రూ 1-0-0
- 4. తాళిసానివటి:—దగ్గు, గొంతునొప్పి, అశ్మము, కఫజ్వరములు, వాంతులు, అశోచకము మొదలగువాటిని పోగొట్టును. 25 మాత్రలు రూ 0-8-0
- 5. కేవలవటి:—ఇది అశ్మము, కడుపుబ్బరము, పిల్లో వికారములు అశ్మముచే గలుగు కడుపునొప్పి మొదలగువాటియం దుపయోగించిన బాగుగ వికారమును అగునట్లు జేసి సుఖమును గలిగించును. 25 మాత్రలు రూ 0-8-0
- 6. శీతాంశురసము:—శీతజ్వరములను నశింపజేయును. వైపుత కుపయోగించిన తేలు మొదలగు వాటి విషవికారములను గజచర్మము కుష్ఠము మొదలగు వాటిని నశింపజేయును. 50 మాత్రలు రూ 0-10-0
- 7. అనంద భేరి:—అన్ని జ్వరములను, అతిసారము, అశ్మము, దగ్గు, శ్వాసలను పోగొట్టును. 50 మాత్రలు రూ 0-10-0
- 8. ముస్తకాదినటి:—రక్తవికారములు, అరచి, విషాది (కలరా) దగ్గు మొదలగువాటిని నశింపజేయును. 25 మాత్రలు రూ 1-0-0
- 9. గండనాది తైలము:—ఇది తల వెంట్రుకలను వెరుగునట్లుచేయును. నువ్వుననిచ్చును. మనస్సుకు ఆహ్లాదమును గలుగజేయును. 2 బొమ్మలు రూ 1-0-0, 1 పాసు రూ 7-0-0
- 10. భృంగాచులక తైలము:—స్నానమునకు శ్రేష్ఠమయినది. కండ్లమంటలను పోగొట్టి చల్లగజేయును. మెదడుకు బలమునిచ్చి జ్ఞాపక శక్తిని అధికము జేయును. 4 బొమ్మలు రూ 1-0-0, 1 పాసు రూ 2-0-0
ఇతరులు మా పేరును కొంచెము మార్చి పెట్టుకొని వ్యాపారము చేయుటను చూచి మోసపోవడము. "ఆంధ్ర" అనగానే అసలు మందులు. "ఆంధ్ర" లేనివి మావికావు.

ఫీజంటు:—మెసర్సు నాథా అండ్ కో., 260, చైనాబజారు కోడ్డు, మదరాసు.
మెసరు ఆంధ్ర అండ్ కో 176, బాడేం మదరాసు.

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల - బందరు.

కొన్ని సంవత్సరములు

పాలక సంఘ సభ్యుని ప్రత్యుత్తరము

పి. రంగారాం, వి. యల్. శాస్త్రిగారులు

మద్రాసునుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:-

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల నిధి కమిటీయేలిన నవయ మాసపు మొదటి కళాశాలయొక్క ఆర్థికవ్యయమును అధికారగ్రహము గొప్ప కలెండరును వివరించుచున్నది. కళాశాలయొక్క ధనసహాయము కేవలము యొక్కయు చేతుననే యీ వ్యయమును క్రమింప నిశ్చయించితిమి. ప్రజలయొక్క శ్రేయము కారణముగా దీని ప్రకటింపుచున్నాము. గత 5, 6 యేడ్లనుండి కొంతకాలము నుండి ప్రతియేడు నెలనూ, నాటకముల మూలమున, ప్రచారములన ఇంటింటికీబోయి జనుజేయుటవలన, దీపావళిని కళాశాల కొరకు కనూనాచేయుచున్నారనవయము మదకను వాస్తవ్యులకు వింతగాదు.

1922 జూలయమాసమునండి కళాశాలపరిశీతులు చెడుచాని పట్టికలు కొంతమందికి స్పష్టమయ్యెను. కళాశాల అధికారము 1-28 న గావించిన తీర్మానముల కారము 1-8-28 తేదీ నుండి కళాశాలకుందలి కొన్ని కట్టలును, తొమ్మిదివరకు పాఠ్యములును, తీసివేయబడిరి. ఈదిగుట అంశములను గొన్ని జీని పాఠకులు గమనింతురగాక:-

(1) గంపకరకాళి:-1922-గా తెలుగుదేశముందు 4 నెలలనుండి ప్రకటనలు చేయుచుండిరి. సంకల్పపరిమితులు 40 ప్రారంభించి 80 వరకు పెంచినవారు వేతనమునై నియమించిరి. నెల్లూరుజిల్లాలోని రెడ్డివారిలూరు 100 విరాళము నొసంగి ప్రతియేట యిచ్చుటకు వాగ్దాము చేసిరి. ఈవిధముగా సంస్కృతకాళివ్యయమునకు అందెనుండిను అట్టియెడ చానినెల తీసివేసి పండితుని కుపివేసిరి?

(2) వాణిజ్యకాళి:-8.7.22 తేదీకు యిచ్చేయుటకు పూర్వము 8 తేదీనుండి యుండెను. కొంతకు ఉదాహరణలు ఈకాళియందు ఉపయోగార్థమై కొన్ని ప్రేమ ప్రకటనల నొసంగిరి. మ 8 కొందరు ధనము నొసంగిరి. ఈ కాళి యందు సగటున 15 లేక 20 మంది విద్యార్థులుండిరిని తెలియుచున్నది. విద్యార్థికి రూ 5 చొప్పున జూనియర్ పాఠకులు యీ కాళిలన రూ 60/- లేక 80/- రాజీగలరు. ఉపాధ్యాయులకు నెలకు రూ 45/- లేక పాఠకులకు రూ 540/- నుట్టుచుండెను. ఈ కాళికుడ అధికారగ్రహమువారు తగుప్రకటన బూనినచో వ్యయమునొకటిమని చెప్పటకు గండియిచ్చెను. జాతీయవిద్యాలయము నుండి బోయిన విద్యార్థులు చాలమంది యిచ్చుచు వాణిజ్యకాళిలయందు ఉన్నతోద్యోగములం చున్నారు. కీ కే. బానుమతరావుగారు, వాణిజ్యకాళి స్థిరముగా నుండవలెనని వాదించుచుండెడివారు, ఆయన కాలము జీవిత తోడనే యిచ్చుదియేల తీసివేయబడెన?

(3) విద్యార్థిపాలకమెంటరీ:-"మొత్తము 1000 నిడు మాత్రమే గల నా" అని యొక సామెత గలదు. జాతీయవిద్యాలయములనుండి నిజమగు కే కాళి యనుట వెలువడవలెన్న జాతీయధానములను, కాలరకు పనిచారుగా నున్నవై కే మనసుల యందు అంతురంజితములనెను. మనజాతీయ పాఠశాలలు సరియగు ఎలిమెంటరీ ప్రాథమిక విద్యనొప్పించు అట్లు జేయుటకు వీలగును. కళాశాలకుందు ఎలిమెంటరీకాళిలో 80 నుండి 50 మందివరకు విద్యార్థులుండిరి. ఈ ఎలిమెంటరీకాళి చాలయేడ్లనుండి యుండెను. ఇందు అతిస్వల్పవేతనములకు రూ 25, 20 లకు మాత్రమే యిద్దరు ఉపాధ్యాయులుండిరి అధికారగ్రహము ఈకాళినుగూడ అతిసులభముగా నెత్తివేసిరి, నిష్పక్షాంత ప్రాథమిక విద్యకుచిరీట్టుం పురిపాకసంఘమువారు నేర్పించుటకు యెత్తివేసితిమని సంజాయిషీ చెప్పుచున్నారు ప్రభుత్వసంబంధముల విద్యాలయములయందు అతి ప్రాథమికవ్యయ (జాతీయ వాదము ప్రకారము) తృప్తికరముగా నున్నదని, (హిమాచల్ కార ప్రముఖుల గుటట్లా భి సితాశామయ్యగారితో కూడు కొనిన) కళాశాల అధికారగ్రహమువారు భావించెదరా? ఈ అధికారగ్రహముందు చాలమంది అసహాయవాదులుగలరు, ప్రభుత్వసంబంధముల విద్య

లయములందు యెంతమంది వాంఛన కడకుటకమృత? ఎంతమంది జాతీయగీతముల పాడవలె? అసహాయవాదము ప్రభుత్వ పాలకసంఘములకు తమ ఎలిమెంటరీ విద్యాలయములను జాతీయపాఠశాలలుగా మార్చుచుండుననుచుమన కళాశాలకుందలి ఎలిమెంటరీవిద్యార్థులను ప్రభుత్వ పాఠశాలలకు కుపివేయుచున్నార. ఎందువలన?

(4) ఇంటిమింగు నెక్కు:-ఈనెక్కు ముగ్గురు ఉపాధ్యాయులు అండిరి. ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు అన్నప్రభు, సింహళ వాసులును, కళాశాలలో నిడివరకు చివరకుగల వారునగు అవ్వదాసుగారిని కళాశాలలో కొంతకాలముతో పనిచేయుటకు ప్రార్థించుటగారు కొరిరి. పాశున, అవ్వదాసుగారు సింహళను 1922 లో ముప్పి 80 రూపాయలకు పనిచేయుటకు చెల్లిరి. ఈసంవత్సరం వేసంగియెల్ల త్రైవేదప కళాశాల జులై 4 వ తేదీని మరలప్రారంభమయెను. కళాశాల పాఠకుల సంఘము అవ్వదాసుగారిని కళాశాలనుండి 1 వ ఆగస్టు నుండి వెదలిపోవుటకు నోటిసునిచ్చిరి. వారు స్వదేశముకు సింహళ యాకు తిరిగి వెళ్లుటకు రైలుఖర్చుగాని స్త్రీయఖర్చుగాని యీయన లేదు. ఇట్లు నోటిసుచ్చుటకు కారణమేమి? కళాశాల యాయన పని అవసరము లేదని కనుగొనిరా? ఈయనపనిమానుకొన్న పికవ దావాపురి నెలలకు పాఠకసంఘమువారు అవ్వదాసుగారికి 50 రూపాయలను అప్పుయిచ్చిని తెలియుచున్నది. ఈ పెద్ద మొత్తము నిచ్చునపుడు, అవ్వదాసుగారు కళాశాలవై దావా తేసుదగిన పాలక సంఘము ప్రమాణము చేయించుకొనలేనా?

(5) తప్పుపట్టిన నెక్కు:-మనదేశంలో ప్రతిజాతీయ విద్యాలయమునందు కీర వ్యాయామకాళియు మును, మైసూరుంటి స్వదేశసంస్థానముగూడ భారత వ్యాయామకాళియు పోషించుచున్నది. ఇట్లే కళాశాల ప్రభుత్వమున స్థాపించబడినపుడు జేసియుండెను కనీసము తెలకులకుండేనే కళాశాల ప్రారంభమయియు 150, 200 విద్యార్థులకు వాయామకాళిని మొనగుచుండిన ఉపాధ్యాయులకు వాతావరణ మాస్త్రోకము తిచ్చిరి. పాఠకసంఘము యీవ్యాయామ బోధనమును దృఢకాయావరణ పోషి ఉపాధ్యాయునివై చేయ ప్రయత్నించెను. కాని యీ పోషి ఉపాధ్యాయుడు ముగ్గురుగారి పొందీరవార కార్యాలయమువారి అనన్ద లేనై, వ్యాయామబోధన కార్యమును జేయకాలని చెప్పిరి. "కేరెము దృఢముగ నున్నయెడల భగవద్దీక్ష వాగ్దానముగను" అని స్వామి వివేకానందులవారు చెప్పిరి. సిద్ధాంతమును పాలకసంఘమువారు తల మరచిరి?

(6) సంగీతపు నెక్కు:-ఇప్పుడు కళాశాలపీఠంలోను మరెల తెలుండనే వాడుచున్నది. మృగంగమున నెట్లు నపాధ్యాయులకు నెలకు 10 రూపాయల మహావీరము నిచ్చుచుండిరి. ఇంకొమి కావలెనని ఆయన తనస్వత్రిగుడ విడిచిపెట్టెను. ఆయనగూడ 1923 జులై 8 వ తేదీని పాలకసంఘముయొక్క వాతావరణ అవిరూపమైన విజ్ఞానమునకు గురియాయెను ఎందుచేత?

(7) కడగము నెక్కు:-కళాశాలనుండి పంపివేయబడిన కొంతమంది ఉపాధ్యాయులతో గూడ పంపివేయబడిన కడగం ఉపాధ్యాయుడు మొదట యీ కళాశాలలో విద్యార్థి నుండెను. ఈయనకు నెలకు 7 రూపాయలు ప్రయోగించిచ్చి తిరిగిన నమూనా పని నేర్చుకొనుటకు మార్చేద్దుపంపిరి. మూడు నెలలలోనే ఆయనకు 7 రూపాయలు వేతనాభివృద్ధిజేసిరి ఆయనకు వివిధకర్మలెదరి పుపుమాగుడ తానుజేసినవనికి కారణము వాపుటకు, ఆయనసరిగా పనిచేయుటలేదని పాలకసంఘమువారు చెప్పిరి. ఈ సందర్భమున ఆయనకు ఒకవిషయము వెలువలయెను. ఈయన జేయుచున్న ప్రస్థాపాఠమునకు, కర్మసాపు మాకుంకొండెంటును మెచ్చుకొనుచుండెడివారు. ఆయనకు నెలకు జీతము 30 రూపాయలు.

(8) ఇక్కడము:-ఇందులకు నెలకు 25 రూపాయలెచ్చి యీ ఉపాధ్యాయుని చెల్లిరి. ఆయనగూడ పాలకసంఘ తీర్మానమునకు గురియాయెను.

14-7-1923 తేదీని కళాశాలపాఠ్యములు (6) స్థిరపాఠమున సమావేశమై పాలకసంఘము జేసిన యాహ్వాన క్రమమున కనకమృతి చెల్లిరి కళాశాల యొక్క యాహ్వాని పోషకసంఘము గూడ యీఉపాధ్యాయుల యన వ్యతిరేక చెల్లిరి. కాని పాలకసంఘము మాత్రము 1923 జులై 8 వ తేదీని జేసిన తీర్మానమునుండి ఒక్కొక్కరిమైన 1 వలకుండే ప్రతిమ నెలకు చెల్లుకొనిరి, ఎందుచేత?

కళాశాలకుందు విద్యార్థులసంఖ్య యీసంవత్సరము 150 వైగావించునది, 100 కుగ్గిపోయెను. ఈనెక్కు నల్గయును యెత్తివేయుట వ్యయమును తగ్గించుట కైవయెదల జెరలు

క్షమలో నెలకు 80 రూపాయలెచ్చి మరెయొక ఉపాధ్యాయుని నెల నియమించుటలెను? బెంగాలు అర్థ నెక్కునలో నల్లన విద్యార్థులెన్నపుడు పాలక సంఘములకును సంవత్సరము నకు 2 వేల రూపాయల నెల ఖర్చుజేయుచుండవలెను?

బెంగాలలోను యితరచోట్లను నాటకములను చేయుచుటకు క్రిందటికాన ప్రారంభములలో ఉపాధ్యాయులకు చెల్లియబడెనా? కళాశాల యీసంవత్సరం జూలై 26 వ తేదీనిగా జులై 4 వ తేదీని ప్రారంభింపబడెను. ఇంత అలస్యమునకు కారణముయిలాలోపల కొందరు ఉపాధ్యాయులును విద్యార్థులును నాటకముల చేయుటకు బందరులో తేనెండ వెల్లిరిని మాకు చెలియుచున్నది. కళాశాల నింత అలస్యముగ ప్రారంభించుటకు పాలక సంఘమువారు రనుచుండిరా? లేకన్న అట్లే జేయనిచ్చిరి?

ఇట్టిపనులెన్నియో జరుగుచుండటచేతనే యీసంవత్సరమున దావనములు జేయుచున్నట్లులో చెరువవాడ వరసించారావుంటివారలుపొల్లొనకబొవుటకు కారణముగాబోలును. వరసించారావుగాకు నద్రాసులో యిప్పటికి 8 యేడ్లనుండియును తీపాళిసూళ్లను యేర్పాటు జేయుచుండిరి. వారి నాయకత్వము క్రిందనే కట్టణములో అనేకమంది యువకులు పనిచేయుచుండిరి. ఆయనకు కళాశాల పుట్టినకాటినుండియు సంబంధమున్నటుల మాకు తెలియుచున్నది. ఇప్పుడాయన మానము నుండుటకు కారణమేమి?

మాకు కళాశాలయొక్క, అందులకు దీపావళి వసూళ్లన్నను యిచ్చమే. కాని వసూళ్లను ప్రారంభించుటకు మాందు, లేదా నద్రాసులో కళాశాలవిషయమై యెదురుగా తెలియని పెద్దవనవ్యుల సంతకములను మామూలు జెప్పివై వీసికొనుటకుమాండు, కళాశాల పాలకసంఘము ప్రతికలవ్వారా, తాను జేసిన పతలకును, తియ్యొక్క ఉనికిని గూర్చియు సంజాయిషీ యిచ్చుకొనెదరుగాక!

కళాశాల 1920 లెక్కలు 8 వ తేదీ జేయబడెనా? లేకన్న యేల జేయబడలేదు? తిని తేసియుండినయెడల ఈసంవత్సరముల కన్నటికి అయ్యయ్యకరములకు సత్రికలలో ప్రవరించి యొక్కతగ విరాళముల నొసంగుచు రంగరకును కునిపెట్టవలెనని మేము కోరుచున్నాము. కేరళదారుని రిపోర్టు, అయ్యయ్యకరముకావలెను వి. యల్. శాస్త్రిగారి, (జిల్లికేసు, మద్రాసు) పంపినయెడల మే మెంత యీ కృతజ్ఞులము. ఇప్పుడు ఉపాధ్యాయులెందరున్నారు? వారిజీతము లెంత? ఇదివరకు 5 సంవత్సరములలో వారిజీతము లెట్లుండెను?

వేతనపులందరను ఆంధ్రదేశములో ప్రధానమున నీ కళాశాలను పోషించుట నీవని మాకు తెలియును. వికే పాలకసంఘమువారు వైదెత్తిన ప్రశ్నమాలకు తృప్తికరముగ ప్రజలందరకును ప్రత్యుత్తరముచ్చుట అవసరమని మేము తలంచెదము. ఈ సంవత్సరము వసూళ్లవేయండే యీ ప్రత్యుత్తరము కచ్చునెదల మద్రాసు యిదివరకు సంవత్సరముల యందు కన్న యీసంవత్సరము యేమాత్రమును వెనువీయ దని మేము నమ్మచున్నాము. పాలకసంఘమువారు నైనను ప్రతికలకు ప్రాసిన యీవిషయము అన్యధా భావించరని మేము చెప్పగలము.

హిందీ - తెలుగు
బాలశిక్ష 0-6-
మొదటి వాచకం 0-6-0
హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ 0-0-0.

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట వీలయిన సులభతైలిన వ్రాయబడినవి.

నత్య వత్స పాఖ్యానము
ప్రతి 1-8 ధర రూ 1-0-0. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఇయ్యది సర్వపుస్తకావళి కథను ఆధారముగాగొని వ్రాయబడిన క్రొత్త కావ్యము.
తెనాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రతిభ కార్యాలయము,
7, తంబు శెట్టినిధి, మద్రాసు.

పాలక సంఘము వారి పక్షమున

దాక్తరు వట్టాభిసేతారామయ్యగారి ద్వారా ప్రత్యుత్తరము

ఈ ఉత్తరమును ప్రాచీన దీక్షి ప్రత్యుత్తర మొదలు నంద ర్భూమి నాకాళావ్యవహారముల తగినంత ప్రచార మొనగింపబడు లకు కారణముగా సంఘమువారు నేనును కృతజ్ఞులై యు న్నాము. కార్యదర్శి వేమూరి రామచంద్రరావు గారు జయ్యుటో లేక లేకుండుటచే కారణము యొక్క యావద్వ్యవహారము నెరింగిన నేను విమర్శనలకు ప్రత్యుత్తరమొసగ నొందితిని. కారణము ఉద్యోగములలో జరగజో రులు జరిగినవి క్రిందిపేరికైన ఒక ఉపాధ్యాయుడు అన్ని పోట్లను నేరము చేపట్టినాడు. కాని, కారణముకొని మేముగోరి యే పాలకసంఘమువారు గావించిరి. ఈ విషయమున వారిచే సర్వాధికారము. వారు యందులకై గావించుటకు సభలోయేక గ్రీతముగ తీర్మానించిరి. ఇక వివరములను వ్రాసగా వర్ణించెదము.

(1) సంస్కృతికాళి మొట్టమొదట శ్రీమంత్ వ్యాకర్తి నువ్వారావు పంతులుగారి ప్రోత్సాహమునకు తలపెట్టినది. పంతులువారు పదివేల రూపాయలను యందుకై విరాళము విస్తమని వాగ్దానము చేసిరి. ప్రత్యేక పాఠ్యార్థ్య వాగ్దానకర చరితములకు యావత్తులను హిందూభారతీయముగా రాయారు చేయకగనని పీఠ సంకల్పించిరి. ఇది ఆరేండ్లక్రిందటి సంకల్ప. అప్పుడు యాకాళిను ప్రారంభించుటకు అత్యుత్సాహము జరిగి ఒక సంవత్సరమువరకును వదలెను. కాని యాకాళిలో చేరుటై ప్రోత్సాహింపబడిన ప్రతినిధులైన కలెక్టరు 10, 15 రూపాయలు విద్యార్థి వేరనునాకాలెనని కోరజొచ్చెను. అందులకు నువ్వారావు పంతులుగారి ఆనమతితో యాకాళి యొద్దనేయుండెను. ఇంటిమీదయేటకు తరగతిలో పోవుచున్న ఉత్తమతరగతుల విద్యార్థులకు సంస్కృతము నేర్పటకై ప్రత్యేకముగా ఒకపండితుని నియమింపవలెనని సంకల్పింపబడిన గాని కారణాంతరములవల్ల యీ సంకల్పము రద్దయినది. భోజనవకతిలేనిది విద్యార్థులు ఉన్నత సంస్కృత విద్యార్థులను జేయుట కై కారణము వారకపోవుట మొదటి కారణము. అదిగాక, పండితుడు యేదాదానియగున వ్యాజ్యముల నిమిత్తమై ఊరనిదడి పోవుచుండెదవారు, సంవత్సరాంతమున వ్యాజ్యములకుడ అంకితమొసంగెను. కాని ప్రజానుమతరేవుగాని నిర్వాణసంకరము పాలకసంఘమువారు ఖర్చుకొనియెట్లులేక పాఠశాల కైర్తివేయుటయు అన్ని యవస్థలలో జక్కుకొని వికారము చేయవలసిన వారయిరి. పాఠశాలనుండి కైర్తివేరకాని యొక్కవేరకుటచే నెదిమిది తరగతులలో రెండురకముల విభావము గరవలసి యుండెను. ఉన్నతతరగతులలో యాద్యదమగ్గురు విద్యార్థులు మాత్రమే గలరు. వీరికి యాభివృద్ధి ఉపాధ్యాయులే కలసిన విషయము జేయగలరు. అందులకు గొప్పవైన యాకరణమునే దాంతకావ్రుమును కోరించుటకై నెవ్వరిని పోదలవిన వారు అనుకొందగ్గరితల ప్రతినరము లేబోయెను. పండితులు యేకలనము లేకుండను జరిగి కారణము కోరికలును వచ్చి పని జేయునట్లుగ; అంగీకరించి తెదలిరి నెల్లూరు విరాళముల విషయము నేరుగా ప్రతినిధులనును వివిధ ప్రాంతములనుండి కారణము లేవురదయలన విరాళములు వచ్చుచునే యున్నది. కాని యే విరాళమును ప్రత్యేక ప్రయోజనములకై ప్రత్యేకంపదలేదు. ఈ అభివృద్ధి ప్రచారములలోకి వచ్చుటకై మొదటిసారి గాదు. ఇదిగర కోసా పాలకసంఘము వారు దీనిని విచారించి పరిష్కారము గావించిరి.

(2) వానుమంతరావుగారు జీవించి యున్నచో విరగ కోరల కనసరముండెడిది గాదు. యావకాభివృద్ధియంతయు వారే వహించుచు తుదకు ఆకాళియనుజేతమట్టితమును, భారవోసిరి వారి ఆకాల భరణమే, యీ విరగ కోరలకు కారణము. అందు చే వానుమంతరావుగారు చనిపోయిన వెంటనే వాణిజ్యకాళి నేల యొక్కవేరిన అడుగుట అవసరము. ఈకాళి కొన్నాళ్లు పనిజేసి నుమాట నిజమే. కాని యొక్క గతచిన కొలది అభి ప్రాయములు మారుచుండెను. 1906 న ౧౧ న జాతీయ కారణమును ప్రారంభించినపుడు విద్యార్థులలో పాటు కృత్రిక సంబంధించిన కాళిమూడ అవసరమని పాలకులు భావించిరి. ఈకోసాన కర్కా జాతీయకారణము చురము నిర్వాణముచేయదలచివో వర్కాసాకై రూ 50,000 ఖర్చుపెట్ట భోమ. 16 సంవత్సరములక్రిందము భోమముల భిన్నములగు ను

దెను. అందు కని కర్కా సాపుతో ప్రారంభించిరి. కేరలము నిజాతీయమై కైర్తివేటిగు అంకితములను ఉపయోగింపజొచ్చితిమి. కాని కొద్దికాలలోనే నుమాపాలకులతోనే తయారుచేయుచుండి మనయు, అట్టిపని జాతీయ కారణము నిశ్చయముగా చేయలేకపరిచిరి. ప్రాచీనము. ఒక తుక్కు ఎంతైనామేషుడూత్రమే మాకు జనుమానముగా వచ్చెను. మిగిలినవానిని దట్టిచ్చియే కొంటిమి. వాణిజ్యకాళికు ప్రత్యేకవిరాళములేమియు వచ్చినట్లు నాకు జ్ఞాపకములేక. ఈకాళికు నిజముగ అంత మాపాదించినవిషయము యేరునగా, భావముగా నుండిన ఉపాధ్యాయుడు నెలవుగొని అంధకేతమున కార్యము లెక్కల తనకేదారుగా పనిచేయుటకై కెదలిపోయిరి అంతట తాతాళి కిరముగ మరెయొక యువకుడు వచ్చి ఒక యేదాది వరకు నియమించితిమి. ఈయన ఉద్యోగముమీది 8.7.28 తో తొలగియెను. ఆయనను యింకొంతకాలము ఉద్యోగములో నెంచుచున్నము ఆలోచించు సంస్కృతము అసలు విషయములు వున్నవారని గావించితిమి ప్రత్యేక మిగిలినవారిలో అత్యవసరమైన మున్నవందను యీ ఉపాధ్యాయుడు గతవత్సరము బోధింపజేయెను. అదిగాక ఇంకొన్ని ముగ్గురు విద్యార్థులకుగాని యీ విషయము బోధింపవలసివచ్చెను. అట్టి విద్యార్థులు రారయిరి. ఉపాధ్యాయుడు అవిషయమును బోధింప యచ్చగించెను. ఆయన ప్రతికూటించి, కమర్షియలు వ్యాజ్యము, మొదలయిన విషయముల బోధించుటకై అభిప్రాయములను బట్టి యీవిషయము జాతీయవిద్య కంటగా సంబంధించినవిగావని, పాలకసంఘము వారు భావించిరి. కృత్రిక కనమలముగ అభిప్రాయ మివ్వవలెనని మారుచున్నది ప్రాచీనవారు, యాదుర్పు కంగీకరింప గలరు. విషయము లొందె యాకాళిను తనంతట తాను పోషించుకొనగల దానిగా పాలక సంఘము వారు చేయగలరని ఒకపాలకసంఘమువారికే తెలియదని న విషయములపై కట్టి ఉపాధ్యాయుల యగును. ఈ లెక్కలన్నియు సరిగ్గనే యున్నవి. కాని విద్యార్థులు సరిగా దట్టికాకుం బోవుటచే ప్రతిసంవత్సరమున రూ 400 వెట్టి కైర్తివేట్టుమెషిను కోరవలసి వచ్చును. మేము అట్లు కోరకపోతిమి. ఫలానకాళిను ప్రారంభించి పోషించుచు కారణములని యేరుకు నిర్బంధించ లకు. అందులో కర్కామైన యాకాళిను, పీఠిక కమర్షియలు ఇచ్చిట్టుట్టు (వాణిజ్య విద్యాలయము) ఉంటూ ఉండెను, పోషించుచు కారణములని యెట్లు కోరదగ్గును. వారి కక్రి, భవమును యింకొన్ని మంచి విషయములలో ఉపయోగింపవలెను

(3) ప్రారంభవిద్య-జాను మాసాంతమున మునిపాలిటి వారు నిర్బంధించి ప్రారంభవిద్యకు యేర్పాట్లు జేయుటచే చాలా మంది తమ పిల్లలను కారణమునండి మునిపల పాఠశాలలోనికి కొనిపోజొచ్చిరి. మునిపిల్లలు ప్రాచీనకాళిమను ధీరులతోనే నెదుర్కొనునట్లు పిల్లల తల్లిదండ్రులు మేము బలవంత పెట్టజూము. అదివారి స్వంతవిషయము. 1907 నానుండియు యాకాళి కారణము సంబంధించి యుండలేదు. ఉపాధ్యాయుల పిల్లలు విద్యార్థులను నిమిత్తమై యేర్పాట్లు చేయబడిన యాకాళి కాలకమేళ కారణముల పాడుకొని పోయెను. జాతీయవికాసమునకు ప్రారంభవిద్య యెట్లుపరచియ నోమే మొనంగెడును. కాని, ముని సంస్కృతుల వాడవలెను భాగ్యులకు ప్రాచీనకాలము. అందులో వాణిజ్యకై భవమనలే కర్కామైన చేయకాలము. రూ 45 స్వల్పజీతముతో పనిజేయుచున్న యెద్దరు ఉపాధ్యాయుల విషయము విమర్శకుల కంటికి అంతేతేలికగా కనిపించినను వాకునువత్సరమునకు రూ 540 ఖర్చుపెట్టుచు గాని వచ్చెముగనే నుండెను. మేమువానికే గాని బావు లేనిది. ఉపాధ్యాయుల పిల్లలు కొందరు యెప్పటికిని ప్రోత్సాహములే నున్నారు. వారి విషయమున వార్తనులు ప్రాచీనకాళిమను నెదుర్కొనుటకు సిద్ధముగా నున్నాము. ఇ.నో.ఫె.జి.వీ.ల విషయము అప్రతినిధులు నిజమునక, అట్టివారు యెద్దరేయున్నారు. 10 మంది సభ్యులుగల పాలక సంఘమున యీ యెద్దరును, యేమిచేయుగలరు. మిగిలినవారు అసహాయవారు లేనను గాదు. ఏదయినను ప్రయోజనము చేయుచు తోచినచో యావికరము గల నింపవలెను.

(4) ఇంజనీరు గుర్రాజు-అర్థదాను అను యువకుడు కొన్ని సంవత్సరములు కారణములో చదివి యొక్కడ విద్యార్థి భిన్నము తొలగి యింజనీరుటని నాశమునకేగెను. తాతాళి కిరముగ ఒక సంవత్సరమువరకు యీయనకు ఉద్యోగము యెచ్చుటకు నిశ్చయింపబడినది.

ఆయనకుడే దాని కంగీకరించెను. ఆయన ఉద్యోగముమీది 1928 నాం జూలై 1 న తేదీతో తొలగియినను, కారణమువారు వాణిజ్యపాఠ్యాయునివలె ఆయనకును, జూలై ఆఖరువరకును, జీత మొసారి ఈ మొత్తమైనను వారి కింజనీయకాళికి లేదు. ప్రయోజనపుఖర్చు లీయవలసివచ్చుత అసలే లేదు. అర్థదానుని తాతాళి కిరముగ నియమించినపుడు ఒక్క యింజనీరింగు ఉపాధ్యాయుడుమాత్రమే యుండెను. ఆయన కచ్చిన పేదప మరెయొక కర్కా యింజనీరింగు ఉపాధ్యాయుడు నియమింపబడినది. ఆయనను అర్థదానును ఏదాదిపాటు ఉద్యోగమున నుంజితిమి. ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు ఉండలేనా, ముగ్గురుండలేనా యనవిషయమును పాలకసంఘము వారే నిర్ణయింప దగ్గుదురు. ఉద్యోగముమీది తొలగియిన పేదప అర్థదాను చిత్ర విద్యార్థులలో విద్యార్థులనుచును చేయుచుండెను. తనకంద్ర ఉత్తరములకు జబాబు ప్రాయక పోవుటచే చిత్తములో నుండినని ఆరెద్దుడై యెను. నెం. 2 నెలలు 3 నెలలునుండ గడచెను. ఉన్నకొద్ది ఆరెడికి చిత్తు యెచ్చువగుచుండెను. ఆయనని ఆరెడికి ప్రయోజనపు ఖర్చులు అప్పుగా నీయబడ్డెను. ఇట్టి సంస్కృతులలో ఆరెడికి రూ 50 ప్రయోజనపు ఖర్చులు ఉచితముగ నీయవలెనను, వ్యాజ్యము చేయబడిన కనిక కట్టుబాట్లు జేసికొన్నందులకును కారణములని నెవరైన నిందింపవలెనా ఈ సంగతి జూనుకొని వాణిజ్యపాఠ్యాయుడు రూ 450 కట్టవలసినదని రావలెనని వాకు లాయరుగోటిను యెచ్చెను. కాని, సంగతు లన్నియు తెలియబడి, ఆరెడి తాతాళి కిరముగ ఒకసంవత్సరముపాటు ఉద్యోగమునకై కనిపించిన వాచేగ్రవాసిన మాటల నుదహరించి ఖండితముగ జబాబు నిచ్చుటతో వ్యాజ్యము తెదరింపు అనిగోపాయెను. కారణము మరెయొకవారికను జాలక వ్యాజ్యములలోకుడ దిగవలెను గావోజను. ముక్కుదారలును, లేనిపోని జోక్యమును కల్పించుకొనువారును గలరని తెలిసికపుడు మే చట్టికట్టుబట్టుములు చేసికొనుటయే మేలని వాకు తోచుచున్నది.

(5) జమ్నాస్థి క్షయ-నిజానందస్వామి వారి అభిప్రాయ మెట్లున్నను, కారణములలో కై నెవ్వరినియమునైన అంత మోజులేదు. కారణములకు కాలమినంత విచారణజేయు కలరు గాని విద్యార్థులు బయట చక్కగా ఆటపాడుటకు ప్రోత్సహించ బడుదురు. కాబట్టి జమ్నాస్థి క్షయ ఉపాధ్యాయుని తొలగించుటకు పాలకసంఘమువారికి తగిన కారణము అస్సరమే. తలంప వచ్చును. తిప్పగా రాకపోవుట, పాఠశాల జరుగువేళ కట్టక సరదు జేయవలసినట్లు, విద్యార్థులు మస్తీలు బట్టిబుకన్న అటలంకరు యెట్లు-వాస్తవ కనీయముట మొదలగువి ఇందుకు కారణము లేనవి.

(6) సంగీతము-కారణములలో సంగీతకాళి ఎప్పుడును లేదు. కాని, కొన్నాళ్లు సముకాలమును, పిమ్మట యావత్కాలమును పనిజేయుటకు ఒకసంగీతఉపాధ్యాయుని పిల్లలకు సంగీత మభివృద్ధికిగించి పాటలుపాడుట, కర్కరములను రాగవర్ణముతో జరుపుట మొదలగు వానియందు తోడ్పడుటకై నిజమిందిరి. ఆ ఉపాధ్యాయుడే సంగీతమునందు యెక్కటిభిన్నమి, గలిగిన యెద్దరు విద్యార్థులు సంగీతము జెప్పచుండెను. ఈ సభ్యులలో మదైలవాడు పాటకచేరికి లలంకార ప్రాయము డైను, కారణము మాత్రము ఆ తనసరము కావడెను. ఆరెద్దు రోజులలో భజనలకు అక్కరకు వచ్చేవాడు. కాని దెబ్బలేని రోజులలో యెట్టిమోము కొన్నిమోములని వచ్చెను.

(7) వర్ణము-కారణములలో వర్ణముదేశమున విద్యార్థులను చేసినయెడల తమకాళిను తన్నతాను పోషించుకొనిగిన దానిగా చేయలేనను మరెక్కవైన నియమింపబడినది. జీత ము యేమి కావలెనని యెదుగు, మి యెచ్చుము కర్కరములయని జెప్పెను మొదట రూ 28 జీతము యేర్పాటు చేసితిమి. కాని అతడు గొజు బోచ్చెను. అందులకు నెంజితి రూ 80 చొ॥ అరెడికి యెచ్చితిమి. కాబట్టి మూడు నెలలలోపల అరెడికి రూ 7 జీత మెచ్చుజేసితిమని జెప్పట కరిగాదు. అరెడికి మొదటి 14 రోజులు తప్ప పనిజేసితిమని రూ 80 చొ॥ కర్కరమునకే యెచ్చితిమి. ఆ తరువాత కాళిమాని యగుటచే అరెడికి కర్కరమునకే కారణము నెలలు రూ 7 చొ॥ కర్కరము యెచ్చిన దెబ్బకు తనజీతమునకుండి, నెంజితి రూ 7 చొ॥ మొదల యెచ్చుటకు కోరితిమి. వాని అతడందుల కంగీకరింపక పోవుటచే నెంజితి రూ 80 చొ॥ యెచ్చితిమి. మూడు నెలలయొక రువాక నరకు బలంపెచ్చుట కర్కరమును జేయలేకుండెను. కలకు, సామాలు మొదలయిన సవియచ్చి నచ్చుటికిని, బల్లలు కుర్చీలు, మంచములు, దీగలు, బీసాము, చేసిన వాడెడిచ్చిన అన్ని

అమృతాంజనం డిప్లో, మదరాసు - బొంబాయి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923 సం॥ నవంబరు నెల 2 వ తేది

శుక్రవారము

సర్ సప్రాగారి నిరర్థక సమాధానము

హిందూదేశ గౌరవమును, సర్ సప్రాగారు భంగపరచిరిని, నేటివార్తలవలన మనలె స్పష్టమగుచున్నది. దక్షిణాఫ్రికాలోను, కెనియాలోను వ్యవహారము సున్నజట్టినపుడు, సప్రాగారి సంతృప్తి కెక్కడ నందు గలదో తెలియదు. భారతీయుల ధిక సంఖ్యలతో నివసించుట, దక్షిణ తూర్పు ఆఫ్రికాలందే మిగిలిన రాజ్యములలో అత్యల్పసంఖ్యాకులు గలరు. శ్రీనివాసశాస్త్రి గారు, ముందుగ దక్షిణాఫ్రికాకు బొవుట మానుకొని, కెనా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండులలో దిరుగ సాగిరి. అక్కడ బడసిన సన్మానములతో సంతృప్తి జెందిరి. తమ కోర్కె లన్నియు సఫల మయ్యుటల భావించిరి. వీరి కర్మలనను మిగిలిన పిమ్మట, కెనియాలో నేమి, దక్షిణాఫ్రికాలో నేమి భారతీయుల సీతికర్మము గావించబడెను. ఐనను నిరాశ జెందక, శాస్త్రిగారు మరల ఇంగ్లండుకు రాయబారము వెడలిరి. కాని కెనియా నిర్ణయమును మార్చబడక ఎక్కుడు విచేకులై తిరిగివచ్చిరి. భారతీయుల గౌరవమును కాపాడుటకు, వేరు మార్గము లవసర మని వారు గ్రహించిరి. శాస్త్రిగారు అజయము గాంచిన చోటుల, సర్ సప్రాగారు విజయము గాంచ నెంచిరి! ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో పాల్గొనుట వివేకము గాదని ఎందరు తెలిపినను, సప్రాగారు విరయిరి. కాలిలను దారికి తెచ్చుటకై, నిరర్థకసూచనల గావించి సమాధానమున కొడబడిరి. కాని స్ట్రెట్సుగారు ఇట్టి యిచ్చకములకు లొంగువారు గారు. దక్షిణాఫ్రికాయందేమి, కెనియా యందేమి, వ్యవహారము ఎప్పటివలె నుండెన. శ్రీనివాసశాస్త్రి గారికి సయితము, సప్రాగారి యత్నము సరిపడవయ్యెను. కెనియా పోయినపుడు అంతయు బొవుటచే, రెండవరకపు బ్రిటీషుసామ్రాజ్య పౌరత్వ మక్కరలేదని నిరాకరింపవలయు నని, శాస్త్రిగారు సప్రాగారికి స్పష్టముగ తెలిపిరి. కాని, సప్రాగారు తమ ప్రయత్నముల ఫలితములకు తృప్తి జెందుచున్నారు. రూటులో మచ్చటంచుచు, ఇంపీరియల్ సమావేశము నెడల ఆధినితరాజ్య భారతీయ సమస్యను దెచ్చి నందులకు, లాభము గలిగె నని మీరు చెలిపిరి.

ఇది మూల చించిన, లాభ ముండ భారతీయుల గౌరవమునకు తీరిని నష్టము వాటిల్లె ననుటకు సందియము లేదు. భారతీయులు కట్టుడల లేని వారినియు, తమ హక్కులను కాపాడుకొన జాలరనియు ప్రపంచమునందభిప్రాయ మేర్పడుట సహజము. ఇక ముందుండియు భారతీయుల యవసర లింకను బుక్కుటమయి గావచ్చును. ఆధినితే రాజ్యమంత్రులలో స్ట్రెట్సుగారు తప్ప మిగిలినవారు తమ తీర్మానముకు సానభూతి జూపిండుటకు సప్రాగారు తృప్తి జెందుచున్నారు. ఎవరి యిగ్గికారము ముఖ్యమో వారు పెడ మొగము జెట్టుటచే, ఎట్టి లాభము గలుగ దయ్యెను. ఉపసంఘముల స్పృహచుటకు మిగిలిన రాజ్యములవా

రంగీకరిండురట. ఈ సంఘములు వెనుకటి ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సు తీర్మానము నెరవేరి కాచరణానికి దే వీలగునో కనుగొనుట. ఈ విషయమై మరల విచారణ సలుపుట కెట్టి పన కి గలదో తెలియదు. భారతీయుల సమానత్వము సంగీకరింపవలయును. లేకున్న ప్రతిఘటింపవలయును. అందుకు మార్గ, అటునిటుగాని సీతి ప్రబలుట కవకాశ మిచ్చుటలో సప్రాగారు దూరదృష్టి లేక బ్రవర్తించిరి. ఇందువలన భారతీయులు తమ హక్కుల కొరకు పోరాడలేరని నెల్లడియగును. కమిటీలవలన నెట్టి లాభము గలుగుననియు, నుభవైక వేద్యము. ఏమి సమస్యనయినను త్రోసవేయ నెంచుచో, కమిటీల నేర్పరుచుట ప్రధాన మార్గమగును. సప్రాగారు చెలిపిన సంగతులబట్టి, స్ట్రెట్సుగారి విషయమై ఆకలంతరించెని తలంపవచ్చును. 1921 సంవత్సరపు తీర్మానము సంగీకరించుటకు గాని, భారతీయుల దుర్గతను బొవుట కిరమార్గముల నరయుటకు గాని, స్ట్రెట్సుగారు స్పష్టముగ నిరాకరించినటుల సప్రాగారు సూచించిరి. ఏ మాత్రము లొంగుట కయినను స్ట్రెట్సుగారు ప్పడలేదట. స్ట్రెట్సుగారు చ్యుతెంత కంటకముగ నున్నన, తమ యభిప్రాయమును స్పష్టముగ చెలిపి లేనిపోనియాశల కవకాము తెకుండ నేసినందులకు వారి నభినందింపవచ్చును. స్ట్రెట్సుగారు బలికిన పిమ్మట, వాటిలో నిలిన సమాధానము గోరుటగాని, ఇంకను నైచ్యమున కొడబడుట గాని, అస భవము.

స్ట్రెట్సుగారి యెడ సర్ సప్రాగారికి పట్టరాని కోపము వచ్చుట వింతగాదు. స్ట్రెట్సుగారి దృక్పథము వలన హిందూదేశమునకు గాని దక్షిణాఫ్రికాకు గాని శాంతి చేకూరదని తెలుపుటలో సప్రాగారు సత్యమునే వచించిరి. సంపూర్ణము తప్పనపుడు వెనుదీసిన లాభముండును. సామ్రాజ్య మేమము నాలోచింపక, స్ట్రెట్సు సేనాని మెలగుచున్నప్పుడు, అట్టివాటిలో ప్రతిఘటింపక తీరద. ఇట్టి విషయ సీతి దెచ్చిపెట్టినందులకు బాధ్యులు స్ట్రెట్సుగారుగాని భారతీయులుగారు. స్ట్రెట్సుగారి మందలించుటకు మార్గ, ఇంగ్లండు వారికి ప్రోద్బలము గలిగించుచో, ప్రస్తుత విషయ సీతికి ఇంగ్లండుగూడ సమానబాధ్యుని వహింపవలసివచ్చును. “స్ట్రెట్సు సేనాని విషయమై నేను అజయము గాంచితీ”ని సప్రాగారు ఒక్కకొనిరి. ఇందునుబట్టి స్ట్రెట్సు సేనాని రాయబారము విఫలమయ్యెనని స్పష్టమగుచున్నది. ఇకనయినను మిలేవాడులు వేల్కొని భారతీయుల గౌరవమును కాపాడుటకు స్వతంత్రచర్యకు గడంగెదరా? కెనియా నిర్ణయము విషయమైగూడ, సప్రాగారి ప్రయత్నములు విఫలమయ్యెను. కాని, సప్రాగారి కటాలనో తృప్తిగలిగెను. కాలిల మంత్రిగారు కెనియా నిర్ణయమును మార్పుటకు వీలులేదని తెలిపినను, హైదరాబాద్ సంగతులవారు తమకు జేపెడి విన్నపములను విచారించెదమని సూచించిరట. ఇక్కడికే సంతసింపవలయునని సప్రాగారు భారతీయులను కోరుచున్నారు. కెనియా భారతీయుల ప్రధానపుహక్కును కాపాడుట యవసరమా, లేక స్వల్పలాభముల నాశించుట ముఖ్యమా? సప్రాగారి కింకను భారతీయ సమస్య తలకెక్కినటుల దోచును. ఇట్టి వర్గపు ఏర్పాటుల కంగీకరించుటకా, సప్రాగారింతదూరము బోయిరి? జరిగిన సంగతిని రూటు గెలుపుచునేయున్నాడు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో భారతీయ సమస్యగూర్చి ఎట్టి తీర్మానము గావించలేదట. ప్రియోక్తులను కొన్ని టిని మాత్రము సభ్యులు తెలిపి సప్రాగారిని విపులజ్ఞిరి. తీర్మానములకే దిక్కులేనపుడు, తీర్మా

నాధారము లేని వాగ్దానముల కెట్టి విలువ ముండునో యూహించుట సులభసాధ్యము. లేనిపోని యాశలు గలుగునేమోనని, కాలిల మంత్రియగు డ్యూక్ ఆఫ్ డెన్మార్కు గారు ముందుగ కడు జాగరూకతతోనే బ్రవర్తించిరి. ఎవ రెట్టి విన్నపముల గావించినను, కెనియా నిర్ణయమును మార్పుటకు వీలులేదని మీరు స్పష్టపరచిరట. కెనియా నిర్ణయమును భారతీయు లంత్య నిర్ణయముగ భావింపగని మాత్రము సప్రాగారు బడులు జెప్పిరట.

వ్యవహారము లీ తీరుననుండ, సప్రాగారు పర్యవసానమున కెటుల తృప్తిజెందిరో యూహించుట దుర్లభముగ నున్నది. శాస్త్రిగారియనను, సప్రాగారి వాదము నొప్పుకుందురని తోచును. తిన్నగ నాలోచించిన వీని లాభము తెలియనని సప్రాగారు అభయ మొనగిరి గాని, క్రజల కట్టి దివ్యదృష్టి లేకున్నది. రాజ్యాంగవేత్తలు సైతము భ్రమ ప్రమాదములకు లోనగుచురనియు, ప్రభుత్వములు నిత్యములు గాననియు, సప్రాగారు ఓదార్చుచున్నారు. రాజకీయ విషయములలో స్థిరనిర్ణయము లండవట. సప్రాగారి సిద్ధాంతము నిజము గావచ్చును. కాని, భారతీయులు తమ హక్కులను కాపాడుకొన జాలని యెడల, రాజ్యాంగవేత్తలు భ్రమ ప్రమాదములలో మునిగి తేలుచునేయుందురు. తమ నిర్ణయములు స్థిరమలని దెలుపుచునేయుందురు. రాజ్యాంగవేత్తల దయాధర్మముపై హిందూదేశ మెంత కాల మాధారపడియుండునో అంతవరకును హిందూదేశమున ఎల్లరకు చులకనగనే యుండును. వారి హక్కుల నెవరును లక్ష్యపెట్టరు. హిందూదేశము తన శక్తిని జూపగలిగినపుడే, రాజ్యాంగవేత్తలు వివేకముతో బ్రవర్తించురు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సును తాము విడిచిపెట్టనందులకు, కెనియా విషయమై గలిగిన యాశయే కారణమని సప్రాగారు సమాధానము దెలుపుచున్నారు. సప్రాగారు తమ లోదాము సంతసించి యుండవచ్చును. ఎంత గలిగిన సంతయే చాలునని వారు భావించియుండవచ్చును. భారతీయులు మాత్ర మటుల దలంపజాలరు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సు వలన నేటియో లాభము గలుగునని నోరు దెరిచి చూచుచున్న వారు తమ యాశల నింతటితో వదులుకొనవచ్చును. దక్షిణాఫ్రికా వారు కఠిన హృదయులయినను, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు తమకు సంబంధించినంతవరకు భారతీయులకు న్యాయము జరుపుదురను నమ్మకము వెనుక ప్రబలియుండెను. కెనియా నిర్ణయముతో అట్టి యాశయు అంతరించినది. భారతీయులు తమ పై తా మాధారపడి యుండుటయే శ్రేయస్కరము. హిందూదేశ మిదివరకు కృశగౌరవమును కాపాడుకొనుకట్ల తిగిన దీక్షనుగాని కిక్కిరి గాని జూపియుండలేదు. గాంధీమహాత్ముడు నూతన మార్గము జూపి, దేశమునకు మహాపకారము కావించెను. ఆ మార్గమునుండి దేశమును ముల్చి మరల భైత్యుకడదతులలోనికి ద్రింపుటకు కొందరు బూతుకొనుచున్నారు. వీరి చర్యలవలన, దేశ గౌరవమున కెట్టి నష్టము గలుగుచున్నదో, కఠిల లాములము.

హిందూమహమ్మదీయ సమస్య

నాయకులు కొందరింకను తమ బాధ్యతలను గ్రహింపక కేవలము తమతమ సంఘముల హక్కులనుగూర్చి పట్టుడల జూపుచు, ఎవటి సంఘములపై ప్రాతికూల్యము వహించుట శోచనీయము. మహాత్ముడు బోధించిన త్యాగమార్గము నెవరును గ్రహింపక నెలగుచున్నాడు. హిందూమహమ్మ

ఆంధ్రజాతియ కళాశాల - బందరు

కీర్తిశేషులగు కోప్పల హనుమంతరావు పంతులు గారిచే స్థాపించబడి
భారతజాతీయ మహానభాదర్యముల ననుసరించి 15 సంవత్సరములనుండి పనిచేయుచున్న
జాతీయ విద్యాలయము

"ఎప్పటివలె దీపావళిభిక్షుల నిచ్చి స్వధర్మమును నిర్వహింపుడు"

స్థానిక వార్తలు

బెజవాడ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు మిల్సు, లిమి
టెడు:— ఈమిల్లు మండలస్థానికమునకు నవంబరు 11 వ
తేదీన, గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరు డి. జి. మాదాస్వామిగారు కళా
స్థాపన చేసినారు.

శ్రీ ఉజ్జ్వలనంద మునీశ్వర ఆశ్రమము:—
ఈ ఆశ్రమమునందు మొన్న (81-10-28) సాంకేతిక సాహితీ
శ్రీ యోగానందమహాశిష్యులవారి 17 వ వార్షికము కోటప్పర
య్యగా జరిగినది. మూడు రోజులు ముగిసినది. స్వామివారి
భక్తులను యిదిగూడ కలసి సమాధిభూమి జరిగింది. శ్రీరామలిల
భగవానుడు, శ్రీ ఉజ్జ్వలనందభగవానుడు భజనల గానించిరి.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము కాలక్షేపము:—
రాజమహేంద్రవరమునందు బ్రహ్మశ్రీ వాణిశేయబా -
నుభూతిభగవానుల వారియొక్క ప్రతిభావ్యుత్పత్తి, శివరా
మహాశిష్యులైన బ్రహ్మశ్రీ, శ్రీకృష్ణ-భగవాం ధామయ్యలవారిచే,
ప్రారంభించబడి, వారు ముగిసిన హిందూ మిషన్ స్కూలు
హాలునందు 1923-వ సంవత్సరము నవంబరు 10-తేదీన కవివార
మ సాయంత్రము 5 గంటలకు హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము కాల
క్షేపము జరుగఁబడునది; భక్తరేణ్యులందఱును క్రమశిక్షణ
సంబంధమున గానంబడఁ బ్రార్థింతురు.

రాకపోకలు:— గా. 50 || కృష్ణానంద, గా. 51 ||
పాత్రోగార్లు ఈ యందమున కలకత్తా మెయి
జిల్లా నిచ్చుట జరిగి. డి. 51 || కేవలం అన్యాయముగా తిరు
నాల్గింపండి కచ్చిరి.

గా. 52 || పాటిల్లూర్లుగారు, ఇట్లకు నర్మితు కవి
మనందు శిక్షకులుగా నిన్నరాతి బొంబయి మెయిజిల్లా
ప్రయాణమై ధీక జరిగి. పోతున్నావే శిక్షకులు ఆర్. డబ్ల్యు
రాస్మితుగారు ఎన్నక శిక్షకులు ప్రయాణమై కచ్చిరి. మహా
మహాపాధ్యాయ కవిరాజు గణపాధిపతి ఎ. ఎ. ఎల్.
ఎం. ఎన్. గారు మద్రాసునుండి నిన్నరాతి కచ్చిరి.

కొల్లంగోడు రాజాగారు

నవంబరు 1 వ తేదీన

ఎగ్జిక్యూటివు కౌన్సిలరుపదవి పుచ్చుకొనరి

ప్రభుత్వ పతకము

హుస్సేనుజాద్, నవంబరు 1, 1923.

గా. భాను బహదూరు 50 మహమ్మదు పాటిల్లూర్లు సా
హేబు బహదూరు 50 వీరిని నియమింపఁబడి రాజులు మి
మను ప్రభుత్వముగా నియమింపఁబడుటచే వందరూపాయలను
ఎగ్జిక్యూటివు కౌన్సిలులో నొకస్థానము తాత్కాలికముగా భాగి
చేయఁబడినది. ఆ స్థానమును మొదలె ఆక్రమించుటకు శిరోకర
లేనందున, ఇదియొక ప్రభుత్వ చట్టమునందలి 92 వైక్కు ప్రకాశము
వందరూపాయలను గాన రాజా వెంకటాద్రి వాసుదేవరాజు అ
ర్థము, కొల్లంగోడు రాజాగారిని తాత్కాలిక ప్రభుత్వముగా నియ
మించిరి.

రా. బి. వాసుదేవ రాజాగారికి, సి. వి. వి. శేఖ
రాచార్యుల రమణాచార్యుల కార్యనిర్వహణమునకు పూనుకొని.

వీయ కలహముల నవకాశముగ గైకొని, అధికార
వర్గము మరల విజృంభించుచున్నది. దైవమును ఎవరి
యిష్టానుసారముగ వారు ప్రార్థించుకొనుట కవకా
శముల సుసంపన్నులు, నాగరికతలు గాజా
లదు. ప్రస్తుత సమయమున ఏ యొక్క సంఘమును
నిందించి లాభము లందఱు ఉభయసంఘముల
లోను అసహనపరులును, అన్యమత ద్వేషులును
ఉండవచ్చును. ఇట్టివారు జేరి కలహములను పురి
గొల్పునపుడు, నాయకులు నిష్ఠాయముగ వారిని
మందలించుట యవసరము. ఇట్టివారు మహమ్మదీ
యులా హిందూవులా యను క్షేత్రంలో బనిలేదు.
ఉభయసంఘముల నాయకులును నిష్పక్షపాతముగ
మెలగుచు, జాతైక్యతను బలపరుచుచో, అచిర
కాలములో స్వరాజ్యసద్ధి గలుగును. రాజావు స్వరా
జ్యము హిందూ స్వరాజ్యము గాని, మహమ్మదీయ
స్వరాజ్యముగాని గాజాలదు. ఉభయసంఘములకును
స్వరాజ్యము ననుభవించుటకు సమానముగ హక్కు
గలదు. ఇట్టిరీతి, ఉభయములను ఒండొరులతో పో
రాడు కొలదియు, ఏ సంఘమునకు గాని, దేశము
నకు గాని ఇనుమంతయు లాభము గలుగ జాలదు.
అట్లే, మహారాష్ట్ర మొదలగు ప్రదేశము
లలో హిందూమహమ్మదీయ కలహములలో నష్ట
పడినవారు ప్రాసిక్యమనులను మానుకొని, జాతైక్య
తకు తోడ్పడవలయు ననియు, క్రభుత్వమువారు
ప్రాసిక్యమనులను మానుకొనయెడల సాక్షులు
సాక్ష్య మిచ్చుట మానుకొనవలయు ననియు,
యంగు ఇండియా ప్రతీక హెచ్చరించుచున్నది. ఒక
రీతి నొకరు కోర్టులలో పోరాడుచుట కిది సమ
యము గాదు. వెనుకటి సంగతులను మరచిపోయి
ఒకరినొకరు తుమించి, ఇకముందు నుండియు సఖ్య
ముతో మెలగుట వారి కర్తవ్యము. వెనుకటి సంగ
తులను జ్ఞాపకము చేసికొని, ఈర్ష్యవహించుట అవి
వేకము. భారతీయ నాయకు లీ సమయమున ఎన్ని
కష్టముల కయిన నోర్చి సఖ్యమును బలపరుపని
యెడల, దేశ మభివృద్ధి లగు నని గ్రహించుట
యావశ్యకము.

పంచాయతులు

గ్రామపంచాయతుల 1922-వ సంవత్సరపు
రిపోర్టు ప్రచురింపబడినది. వీరివలన కొంత ప్రయో
జనము గలిగె నని ప్రభుత్వమువారు చెలుపు
చున్నారు. ఆయా జిల్లాల రిపోర్టుల జూచిన, అధికా
రులు పంచాయతి ప్రతిష్ఠాపనకు తగు ప్రోత్సాహ
మొసగినట్లు గనుపించుదు ఇక్కార్యమును అధి
కారవర్గముకన్న ప్రజలే ఎక్కుడు దీక్షతో కొన
సాగింపగలరనుట తి ధ్యము. గ్రామపంచాయతు
లను నెలకొల్పి ప్రజలు అన్నగి కొనసాగించగలరేని,
గ్రామ పునర్నిర్మాణమును వారు అచిర కాలములో
నెఱవేర్చగలుగుదురు. గ్రామపంచాయతులు, గ్రా
మములందు స్వరాజ్యమును సుప్రతిష్ఠింప జేయు
గలవు. ఈ ప్రతిష్ఠాపనలు ప్రాచీన సాంప్రదాయ
ముల కనుగుణముగ నుండుటచే, కొలది ప్రోత్సా
హముతో పనులు సక్రమముగ నెఱవేఱగలవు.
నిర్మాణ కార్యక్రమము ప్రతిగ్రామమునందును
చురుకుగ నెఱవేఱుటకు పంచాయతు లెంతయు
తోడ్పడగలవు. పంచాయతుల లాభముల నిది
వరకు పెక్కుమారులు వివరించియుంటిమి. కాని
పంచాయతుల నిర్మాణముగూర్చి కాంగ్రెసు
సంఘము లింతవరకు తగిన శ్రద్ధ వహించియుండ
లేదు. గ్రామ కాంగ్రెసుసంఘములు శ్రద్ధతో బని
చేయుచున్నగాని, పంచాయతుల నిర్మాణము కొన
సాగదు. గ్రామసంఘములను పునర్నిర్మించుట జేయుట
ముఖ్యము. క్రింది ఋషాదులు బలపడినగాని,

స్థాంపులు

1923 సంవత్సరము 31 మార్చిలో అంత
మయ్యెడి మూడువత్సరముల నివేదిక ప్రచురింప
బడినది. ఆంధ్రమున నిలువయున్న స్థాంపుల
విలువ, 172,30,740 రూపాయిలు. మూడువత్సరము
లలో చేరిన స్థాంపుల విలువ 774,30,024 వెను
కటి మూడువత్సరములకన్న ఈమారు 100 కి
57 శాతమున వృద్ధి గనపించును. జనరలు స్థాంపులు,
కోర్టుఫీజు స్థాంపులనుండి చేకూరిన రాబడిలో వృద్ధి
గలదు. స్థాంపుల మొత్తపు రాబడిలో 100 కి 17
వంతున వృద్ధి గలిగెను. కోర్టుఫీజు స్థాంపుల రాబడి
100 కి 14 వంతున వృద్ధియగును. వ్యాజ్యముల
వృద్ధియే గాక, కోర్టుఫీజున వృద్ధిజేయుట గూడ
కాణమయ్యెను. కాపీస్థాంపుల రాబడి 100 కి 14
వంతున వృద్ధియయ్యెను. జనరల్ స్థాంపుల రాబడి
100 కి 24 వంతున వృద్ధియగుటకు స్థాంపువ్యాప్తి
వృద్ధియగుట యొక కారణము. ఇంతియగాక ధన
మును భూములక్రింద వెచ్చించుటయు, భూములధర
పెరుగుటయు, కారణమయ్యెను. హుండ్లలో
గూడ 100 కి 53 వంతున వృద్ధి గలదు. అతికించెడి స్థాంపుల రాబడి 100 కి 47 వంతున పెరి
గెను. న్యాయవాదుల సనదు స్థాంపుఫీజులు పెరుగు
టచే, దానివలని రాబడియు పెరిగెను. అణాసీను,
చెక్కుస్థాంపుల రాబడి హెచ్చెను. క్రొత్తపన్నులను
విధించుటవలన, ప్రభుత్వమునకు చాల లాభము
గలిగెనని విశితమగుచున్నది.

కామినీ కుమారచంద్రుని హెచ్చరిక

పోస్టు నొకరుల సమావేశమున కధ్యక్షుల
వహించి, కామినీ కుమారచంద్రగారు కొన్ని
స్పష్టసంగతులను విశదీకరించిరి. కేవలము విన్నప
ములును ప్రార్థనలును నిరర్థకములని పెక్కు
మారులు రుజువయ్యెననియు, తమ హక్కులను
నిలువబెట్టుకొనుటకు ప్రతివారును ప్రయత్నింప
వలయుననియు, తగు బలమును సంపాదించి తమ
కోర్కెలు నెఱవేఱుటకు వేరుమార్గము లేనియెడల,
అహింసాబద్ధముగ సమైక్య గడంగవలెననియు, వీరు
బోధించిరి. ఇట్టి సాధనము చేతిలోనుండుకొని, తమ
యభిప్రాయములను నెల్లడించునెడల, విజయము
తప్పక గలుగునని తెలిపిరి. అధ్యక్షుని హెచ్చరిక,
పోస్టు అధికారుల కేసు తిరితిరు కేమి కష్టముగ
నుండియుండును. కాని స్వాతంత్ర్యోద్యమము అన్ని
కాలాలలోను ప్రజాధము గలిగించుట సహజము.

మదరాసు శాసనసభ ఎన్నికలు

విశ్వవిద్యాలయ నియోజకవర్గపు వోట్లు కలగడము పనులు గొట్టుట ఈ దినము ఉత్తము 11 గంటలకు విశ్వవిద్యాలయ శాఖలకు నడుచు ప్రారంభమయ్యెను. వై.ఐ.ఐ.ఎస్.యందు డాక్టరు మెక్ ఫెయిలు గారు రిజిస్ట్రారు డ్యూటీకి, మేనేజరు గారు సహాయంతో కలగడము చివరుండరి. వార్డుల రిజిస్ట్రారుచేసి పంపుటలో, గమనించవలసిన యాంశమును కొందరు గమనించలేదు. అభ్యర్థుల పేర్లందు కాగితమున క్లరేషను ఫారమును నుండెను. దానిని మధ్యచింది అభ్యర్థి పేరు, డి.ఎ. మాన్యుస్క్రిప్ట్ చిన్న కరణలో పెట్టి ఆకరకు అతికించి ఆకరపై డిక్లరేషను ఫారమునందు సంతకము చేసి చిన్న కరణను కరణపై ఈ డిక్లరేషను ఫారమును పెట్టి పెద్దకరణలో నుంచి పంపుట యందుండెను. కొందరు వోట్లరులు వోట్ల కాగితము నుండి "డిక్లరేషను ఫారము" భాగమును చించి కాగితమునంత నుచ్చి కరణలోనే యాచి పెద్దకరణలో పెట్టిపంపిరి. మరికొందరు డిక్లరేషను ఫారమును పంపలేదు ఈ రెండువిధముల చేసి నవారోజులకు నిరాకరింపబడెను. వోట్లకాగితమును డిక్లరేషను ఫారము భాగమును చించి పంపకలెను. విషయము వోట్లరులకు ప్రకటించి యుండలేదుగాని, అట్లు ప్రకటించక, చించక డిక్లరేషను పంపినవారి వోట్లకు నిరాకరింపక రాదని నోడీకాచారిగారు అజ్ఞాపించిరి. కాని ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరము స్పష్టముగ నుండెనని వై.ఐ.ఐ.ఎస్.యందు ప్రభుత్వరక్షిమిచ్చిరి. అవిధానము ఆకరముగ నుండెనయ్యు, దానిని విషయమును గూర్చి యాలోచించవలసి యుండునని ఆచారిగారు తెలిపిరి. సర్వేయూర్తి గారును ఈ విషయమును మిక్కిలి యసంతృప్తిచేసిరి. వివరముదాగుగా పక్షమున నొక పిట్టలు వచ్చి యుండెను. సర్వేయూర్తి గారును, నోడీకాచారిగారును అత్యంతము చెడుకయున్నారు. ప్రస్తుత పిట్టలు చెప్పటకు వీలులేకన్నను, సర్వేయూర్తిగారి గొడుగున కలుపుననుకొనచున్నారు. వోట్లరులకు పెట్టుట కేపునామంకాలమునకు ముగియవచ్చును.

* * * *

వర్తక సంఘము

రక్షణ ఇండియా వర్తకసంఘము పక్షమున, మదరాసు శాసనసభకు జరిగిన ఎన్నికలందు, సి. గోపాలమొనకగారి ఎత్తు వ సమ్యక్తము కమ్యూన్ విజయ ముండిట్లు ప్రకటించెను. మొత్తము 208 వోట్లలో వీరికి 158 వోట్లు వచ్చెను. విల్సన్ అందు కంపెనీయందు, గోపాలమొనకగారు దురాపరాధులతో నుండిరి.

* * * *

మహమ్మదీయేతర సాసములు

నేటి మధ్యాహ్నము 4 గంటల సరికి యెన్నికల ఫలితము యీ కిందివిధముగ నున్నది.

పేరు	వోట్లు
డాక్టరు సి. నరేంద్రమొదలియారు	8065
రా. బి. బి. తిలక్ గారుల చెట్టి	2547
కర్. పి. త్యాగరాజుచెట్టి	2119
సామి. తొండూరుల చెట్టి	2012
మదనగోపాలం శాయము	1828
శివజ్ఞానమొదలియారు	1596
రా. బి. వరద రాజు శాయము	1481
డా. రామకృష్ణమతు	1419
వ్యాసారావు	1298
డాక్టరు విజయరావులు	803
నొకపేర్వర అయ్యారు	81

మదరాసు విద్యాశాఖాధికారి

కొందరాబాదు నం 1:—మదరాసు ప్రభుత్వము నందు, విద్యాశాఖాధికారి నుండి నవాబు మహమ్మద్ జంగ్ జనాదరు (బాప్తరు) గారు ముఖ్యమంత్రియగుటకు వెలు 1 కి రు 2000 ల వేతనమునై, వై.ఐ.ఐ.ఎస్.యందు యుండున ప్రస్తుతపదవి. వీరు ముఖ్యమంత్రిని విశ్రాంతిగొనున్నామని నెల 1-కి రు 1000 ల వోల్టేజి పెద్దను ఒకగవడును.

కొందరు బాన్ మాన్యకేసు

కొందరాబాదు, నవంబరు 1:—కొందరు బాన్ అనుకోగము కన్యకార్థి నేరముయొక్క విచారణ మీ దినమున మదరాసు ప్రాంతమున ముగియెను. బాన్ నేర మాన్యకేసులను బాన్ నేర మాన్యకేసులకు వ్యాప్తమున కేరళరావుగారు కి సంబంధముల కార్యక్రమములను నిర్వహించెను. (ఆంధ్ర)

శాసనసభ ఎన్నికలు

విలూరు ఓటర్లు

విలూరులో ఓటరులను పాఠశాలలో వదిలి పోలింగు స్టేషనుల వేర్వేరుచిరి. నిబంధనల ప్రకారము ఏర్పాటులు చేసిరి. మొదటిసారి సుమారు 1000 మంది ఓటర్లు ఓట్లు యిచ్చిరి. గ్రామములనుండి వచ్చు ఓటరులకు తాలూకా కేంద్రంలో విద్యుత్ కేంద్రాలు లాభిస్తామని నేర్పరచిరి. అంటే యేర్పాటులు సరిగా జరుగలేదు. 200 మంది ఓటరులు ఓట్లు ఇచ్చుటకు వ్యతిరేకములగునందు వారు ఓట్లు యిచ్చలేదు. అంటే చాలావరకు గడచిపో జరిగెను. అసాధారణమునకి కొందరు అభ్యర్థుల యేజెట్టు బహిష్కరణగా ఓటరులకు బోధించసాగిరి. అటుల బోధించ నుండవలసి కిక్కిన అభ్యర్థుల ఏజెట్టు ఆక్షేపణ చేసిరి. అచట విద్యుత్ కేంద్రాలు లభిస్తామని సరిగా గుర్తించలేదు.

హోస్టిలు చెయ్యెను నియోజనము

ఈ నెల ఒకటవ తేదీ సాయంత్రము విలూరు హోస్టిలు సుమారు 1000 జరిగింది. ఈవరకు జమీందారు మోతే నారాయణ రావుగారు, బి. వెంకటరావు అయ్య నాయుడుగారు పాల్గొనెరి. మోతే నాయుడు వారి యేజెట్టును చాల ప్రశంసలు చేసిరి. రికరడు ఎర్రు రెండు అభ్యర్థులగా ఏర్పాటుగా ఎన్నుకొనిరి. వారాయనరావుగారికి 10 వోట్లుకు తేడాప్రాయము వాయుడుగారికి 16 వోట్లుకు వచ్చింది. వాయుడుగారి మరల ఎన్నుకొనబడిరి. ఇదివరకు వాయుడుగారి రెండుసార్లు ఎన్నుకొనబడిరి. ఇది మూడవసారి, అం. జి. శేషయ్యగారు విలూరునుండి నేడు రెండవసారి.

రాయలకమిషను సభ్యులు

నేడు బొంబాయి చేరిరి

సుప్రీము నీతిని కల్పింపను గురించిన రాజకీయ విమర్శ అభ్యర్థులకు రి. ప్రభుత్వ (లాడ్జర్) ను అయిభాగ్యమును పుట్టించెను, కమిషనులో సభ్యులకు కర్. యెన్.ఎల్.కాదెక గారు ముఖ్యమంత్రిగారు నేడు (నవంబరు 2) ఉదయమున కేరళ హిందూస్థానిలో బొంబాయిలో జరిగి. వారు రాగానే బొంబాయిలోని ప్రభుత్వ వారికి స్వాగత మొనగడ నేడు మధ్యాహ్నము సెషన్లు తెలుసులో వారు డిల్లీ వెళ్లెదరు. (ఆంధ్ర)

గంటూరు అన్నదానసమాజము-ఒక సవరణ

31-10-28 తేదీ ఆంధ్రప్రదేశ్ గంటూరు అన్నదానసమాజము గుర్తించిన నిబంధనలలో పారపాటుల యజ్. 1000 వాధాచార్యులగారి కిండిగారి ఉత్తరకేయల సందర్భమున అనుటకు బహుముతిగారి ఉత్తరకేయల సందర్భమున అని పారపాటుల పండిట్లగారి అనుటకుబహుముతి కిండిగారి అని చెదుపుకొనలెను—వ్యాపతి మాను. రి. రావు, కార్యదర్శి.

సెక్రెటరీ ప్రారంభసమాజము:—రేపు (ఈనెల)

మొదటి కే వారము) సా. 5-80 X. చాళుపేటలో వావిళ్ల వారి ముద్రాకరణాలయం (ప్రార్థన జరుగెను. (ఆంధ్ర) రెండవ, (దేవటి ఆదివారములకు) పెరంబూరులో మాధవరంజాడు 80 సం॥ ప్రార్థన కృత్యమున కార్యక్రమం ప్రార్థనకరణముల సమావేశ మునుండునాకీర్తనలు పక్షములు ఉచితముగా నేర్పబడును. కిక్కియండి గృహస్థులకువారి బహుమతు లియ్యబడును. ప్రవేశ రేసును 4 అణాలు.

మనీశ్వరయ్య.

గాంధీశకము - క్యాలండరు

మహాత్ముని శకమును, ఆశోక సంవత్సరములను మాసములను తిథులను వ్యావహారికములలో వాడుచు వారి కవిశాస్త్రమును వారి మహావ్యక్తమును సహజమునందుండునని నిర్ణయించుకొందాంధీమానులకు నడవ శక శ్రవ సందర్భం క్యాలండరును పోటీజేసి కేంద్రించి యుచిరి. బంపెనను. వారిశాస్త్రములను కేళియెను. వారు వారిశ్రుతి పుత్రికలలో బయరించెదరు. రెండు సంవత్సరం క్యాలండరు అమృతమే వెంటనే వారికి కంఠపాఠకమే యుచిరి. బంపెనను. మనోహరకావ్య కర్తవ్యవని ముద్రాగించి కలంపువారు శాపేర ప్రాంతం ప్రాధీకులు.

వింజముారి భావనాచార్యులు, గంటూరు.

రాజప్రతినిధి పట్టనము

అలహాబాదు ప్రాంతీయ వార్తాపత్రిక

అలహాబాదు నం. 1:—ఈదినము మధ్యాహ్నము 11 గంటల 45 నిమిషములకు రాజప్రతినిధిదంపతులు గొప్పయూరేగింపుతో ప్రభుత్వభవనమునుండి బయలుదేరి ప్రాంతీయ భవనముల ద్వారా జరిగి. ప్రాంతీయమును సమావేశమై యున్న వ్యాయవాదిగారి వారంవరకు కరతాళభ్యములు చెలరేగి రాజప్రతినిధిదంపతుల సాహసించిరి. ప్రధానవ్యాయమాత్రి రాజప్రతినిధికి స్వాగత మొనగడు నవంబరు 1-కిందెంపు, వ్యాప్తవాద వ్యతిరేకకర్తవ్యముగ భివృద్ధిచెందిన విధమును ప్రకటించెను. 1914 సం॥ ముగింపు గానుసరుమును రెడీగి ప్రభుత్వ ఆంగ్ల ప్రభుత్వము తరపున ఆమెరి. సంయుక్తరాష్ట్రములకు జరి అచ్చుట నాంగ్ల దేశమున కొన్నియ మహత్తరమైన సేవలు యుండు ముందు ప్రాంతీయముల ముగింపు కేక్కు గలదని ముగిసెను. తరువాత రాజప్రతినిధిగారు ప్రభుత్వ సీనియరు తన కొనగబడిన స్వాగతమున ప్రధానవ్యాయమాత్రిగారు కర్. యెన్. ప్రభుత్వ మిషన్ గురించి వ్యాఖ్యానించుటకు వ్యాప్తవాదములకు కృతజ్ఞతను తెలిపెను. తరువాత, సంగ్రామముయొక్క సర్. గ్రెగొర్డుగారు, వివిధభాగములలో ఆంగ్లభక్తులను కొన్నియ సౌఖ్యమును మరలకాలని తెలిపెను. తరువాత, వ్యాప్తవాదముల భక్తులను గురించి ఈ కి వివిధముల నుడిపెను. శాసనముల సాహస యందు పెట్టుటయే కోర్కె. పనిగాడు. వ్యాప్తవాదముల గూడ వానికి కర్తవ్యమే. వ్యాప్తవాదములకు ముగింపు, విషయ పరిష్కారమును, నిష్పక్షపాతియు నవరహము. విషయపరిష్కారముగా, వ్యాప్తవాదముల కొరతేర్పరచునది నిబంధనలకు దెలిసికొనటమేగూడు. శాసనములను స్పష్టముగ నిర్ణయించుట వెలుగుటగాను, వానినికర్తవ్య స్పష్టముగ వివరించుకొనినందులలోనే వచ్చును. వ్యాప్తవాదములకు కృష్టితో బలంతులయెడలను బలహీనులయెడలను, భవిష్యత్తు యెడలను, పేరలయెడలను, ఎట్టి నిభేదములను నుండకాలవు. రాష్ట్రవిభేదములు, వ్యాప్తవాదములకు కృష్టితో నిలకకాలవు. అయినను, వ్యాప్తవాదములకు కృష్టి, మునుముల వ్యాప్తవాదములలో జరిగిందలి యుద్ధేత్యములను గమనించుచుండును. ఒకరియెడల సానభూతిలను వ్యాప్తవాదములకు ప్రాను ఒకతెపునకు ముగింపునకుందా బాగ్. కర్. నుండకలెను. అయినను, బీరులను, దుర్బలలను ఆశించుచుండు మోహములను, సహజమానవత్వమునాభ్యుదయము గమనించి వ్యాప్తవాదములకు మొదలయెడలను. వ్యాప్తవాదములకు కర్తవ్యమునకు వలెను. మార్గముందు అలసించకాడు. ఒక బడికల యొక్క యె, మానవుల ఆస్తి మామ్యులయొక్క యె పనితీరు భంగమునకు మంద బాధుముడవలెను. మానవస్వార్థకర్తవ్యమున కృష్టిచివరిములను రక్షించుచుండలెను. శాసనములకు కట్టుబడియుండువారికి రక్షణలయె. మన, కేకనుయొక్క ముహూర్తములకు కట్టుకొన్నయెనై యుండవలెను ఇదియే వ్యాప్తవాదవ్యతిరేకములకు ముఖ్యధర్మములముల వీరికి ఆకీర్తనమును ఆదరి వ్యాప్తవాదములకు ఇంతకును పొనుపనుండునై వ్యాప్తవాదవ్యతిరేక అలసించింది ఆశించుచుండుటలను, అట్టివానికి, వ్యాప్తవాదములకు గాధును అనురాగమేర్పడును వ్యాప్తవాదవర్తమావారు తమకృత్రియొక్క కృష్ణకీర్తిని గమనింక పోలేదనియు, అక్రీడి కొంకను వన్నెదే చెప్పదనియు భావించుచున్నాను.

ఈనెల వ్యాప్తవాదము, సర్. గ్రెగొర్డుగారు ప్రముఖుల

సందర్శి రాజప్రతినిధిగారికి పరమము మొనర్చిరి. అంటే రాజప్రతినిధిదంపతులు తిరిగి వెళ్లిరి. మధ్యాహ్నము సర్. గ్రెగొర్డు దంపతులు రాజప్రతినిధి దంపతులకు అల్పాహారముల విందొచ్చి, రాజప్రతినిధి దంపతులు తిరిగి 6 వ తేదీన ఢిల్లీకి జనదగ.

రిడింగు ప్రభు

అలహాబాదు నం 1:—అలహాబాదు హిందూమహిళా విద్యాలయమువారు రెడీగి ప్రభుకి స్వాగతపత్రములను పంపిరి. మహాత్మునితో బాధితాపాతకాలములకు మరెయొక స్వాగత పత్రము జరిగిరి. రెడీగి ప్రభు కరుణగా వానికి ప్రభుత్వ రమ్యుగనుడు వారిప్రయత్నముల గొనియాడెను.

జర్మనీయందు విభేదము కేవల ప్రత్యేక కాష్ట్రములు
 ప్రత్యేక ప్రభుత్వములను స్థాపించుకొని నష్టపరిహారముల మొత్త
 మును ననూలభయముతో ఆపాధ్యయనునవియు కావున రైను
 లాందు రిజిల్టను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు అంగీరింపబాల
 నియు బాల్టిస్సుగారు స్మితు ఉపకాశమునందు తెలిపి,

281-10-9

1990年12月15日

నూలుపడుగులు	60-8-9
వదుకు నేత కూలి కరెరా	190-6-11
ప్రచారపుపురులు	285-18-8
హిందీప్రచారము	5-0-0
హంతులకొనగలు	88-18-9
అక్కినుపుర్యలు-చేతనములు, ఇంటిపాద గడ్డవనగిల	482-12-1
బొమ్మ, రంధి, అచ్చు	17-11-7
పత్రికలచందా	8-0-0
చిల్లరకర్యము	9-18-8
అనామకుభాతా చాఖలా	28-0-0
కార్మిదర్శివద్దనిల్వ	772-7-5
కోకాద్రాపురాతివద్ద నిల్వ	585-11-0
నగదు చిరా నిల్వ	61-7-7
	2,881-5-5

తెక్కలకాళి

తెక్కలకు సంబంధించి పుస్తకములన్నియు కలిగి నుంచబడినవి. ఈవై జమాకర్త జిల్లా విమర్శచేయుటలో ఆడిటరుగా నేను కోరిన యావత్తు సంఖ్యాపత్రములు ఇయ్యబడినవి. నాకు తెలిసి నంతవరకునూ, నాకు ఇయ్యబడిన సంఖ్యాపత్రములన్నియును యొక్క తెక్కపుస్తకముల ననుసరించిని వైప్రాయబడిన జమా ఖర్చులను తెలియజేయు ఆచరణముగా ఆడిటరుగా నున్నాను. ఆంగ్లేయసంఘముయొక్క ఆర్థిక నిధిని ఆధారముగా తెలియజేయుచున్నదిని తెలుపుచున్నాను.

ప్రథమమున శ్రీమతి పాణికా కనకమ్మగారు కడతరస్త్రిలయొక్క సాయమున ఈ సంఘమును స్థాపించి సంఘముయొక్క ఆర్థిక నిధిని కర్మకర్తలచేత పెంపొందించి యున్నారు. కర్మకర్తలైన యీ ముగ్గురు వీరి స్వార్థార్థములతో నూరనోక్కా వాడు తప్ప వేరొండు కాదు. శ్రీమతి కనకమ్మగారు సంఘాధ్యక్షుడయినట్లుగాను పదేడు శ్రమ మిగుల శ్రమిస్తున్నారు.

మ.కాం. బండరు (సం) వే. నారాయణమూర్తి, తేది 2-7-28 ఆడిటరు ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయసంఘము (కరియైనకలలు)

(సం) పాణికా కనకమ్మ, కర్మకర్త.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘము

అక్టోబరు 21:-రాబోవు నవంబరు నెల 11 తేది కాకినాడలో జరుగవచ్చు ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘసమావేశమున శ్రీయతరస్త్రిలకుంటి రాఘవస్వామిగారు ఈ దిగువ తీర్మానములను వాదించి రాష్ట్ర సంఘ కార్యకర్తలకు వానిని కార్యక్రమజిల్లాలో చేర్చుచుని క్షేత్రపాలకునిని రిని తెలియచున్నది.

తీర్మానములు

“కార్మికుల కష్టములను తొలగించి వారిసంఘం ఆర్థిక నిధిని బాగుచేయుట కంగ్లేసు విద్యుత్ కర్మకర్తలచేత నొకటి గావున, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మందు కొన్ని జిల్లాలలో కూడ వారికి కొలుచునపుడు బహుముతములు, మానకలన్న తక్షణమయ్యే “జీతాలముతము” జీతాల లేక పిచ్చుమానికలను రైతులు ఈ యోగించుచున్నారని గాన అట్టి ఆక్రమ కర్మకర్తలకు మోసాని నరియయిన కొలత సాధనములను రైతులు వాడవలె ననియు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మందు కలిత జిల్లా కంగ్లేసు సంఘమువారు ఆయా జిల్లాలలో రైతులకును కూలీలకును కలుగుచున్న కష్టాలను అక్కటప్పటికి తీర్చునందుకై ఈ సంఘము సర్వసత్కర్మలని నియు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మందు కంగ్లేసు సంఘములు లేకుండునంత వరకు లోపాలు కూలీలు, రిడికర బీదజనులకు అత్యవసరములైన బహువస్తువులను విక్రయించు కంగ్లేసు దుకాణముల సేర్పడుటకు రాత్రిపాతకాలము ఆరోగ్యబోధకు ఉచిత వైద్యసంఘములు స్థాపించుట మున్నగు కార్యములను కూడ చేయవలయునని ఈ సంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు.

జిల్లా కంగ్లేసు

జిల్లా కంగ్లేసు కార్యదర్శిగారి నుండి శ్రీయతరస్త్రిలకుంటి రాఘవస్వామిగారు కొద్దిదినములు వెలువడిన యుండిరి. జిల్లా కంగ్లేసు సంఘసభ్యత్వమునకు రాజీనామా కూడ పంపు కొని యుండిరి. కాని మిగుల తమ రాజీనామాల నువసంపాదించు కొని వెలువడిన వేసికొని తమ పూర్వపదవి నుండి కార్యకర్తలను ప్రవేశపెట్టముగ నున్నారని తెలియచున్నది.

జిల్లా రైతులు

మాజిల్లారైతు బసేతులు కార్మికులపట్ల వెక్కడు సానుభూతికావునన్నారు. శ్రీమతి పాణికా కనకమ్మగారు కర్మకర్త.

నెల్లూరు

కూలీలు-కంగ్లేసు సంఘములు

ఇంతవరకు కూలీలసానుభూతి కంగ్లేసును విశేషముగ లభించినందుకు కారణముగా కలవు. మర యొకప్పుడు నందు అప్పుకొరత బద్ధులు తక్కువ వారిని ఆర్థికపరమ విషయములకు తెలియజేయు లేదు. వేళింపు దానుగాయి ఒకానొక వోటు చెప్పి ట్టు వెలుగు సుధి వారికర్మము కాదు. మనబాదుకర్తములు వారిని తిడుచెట్టును ఇక వరకు సంఘమువారి కంగ్లేసువరము. కర్మకర్తలను జిల్లా కంగ్లేసు కూలీలకు ప్రాణహానిగాని కష్టములను గొనునట్టి కూలీవానిని అసాధ్యము. అప్పుకొరత విషయము తిక్కలకర్మకర్తగా ఆచరణబడినవోటు వెలువారి సంక నింపవేసికొని అట్టిపట్టుములు చాలగలవి. కావున కార్మికులపై మన సంపాదించుటలెన్నవో కాకి అగపడుకట్టియు మెట్టనే ఫలితము నిచ్చునట్టియు, ఆర్థికలభ్యమును ఎంతకొంచెమైనను సరే కలిగియున్నట్టియు నైక కొంతసాయము చేయవలసి యున్నది. ఇట్టి సహాయము నుండించుటయే యావ్యాసముయొక్క మార్గబోధ కర్మము.

జీతాలముతము: పిచ్చుమానికలు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మందు కొన్ని జిల్లాలలో చాల సంకలనముగ వైకలసాధనములు వాడుకయందున్నవి. బహుముందువయోగి కుటుంబములకు నిది చిన్నది. రైతులకు వారికి కొంతవరకు ఈ తీర్మానములను వాడుచున్నారు. ఈ యావ్యాసము తెలిసి యు కూలీలు దీనితోనే కూలీని తీసికొనిపోవుచున్నారు. ఇది అక్రమము యొక్క కొంత పూర్వమున కూలీ హెచ్చలేదా యని వాదింతురు. కాని ధాన్యపురము హెచ్చినవిషయమును, బీదలకర్మకర్తలకు ఆచరణబద్ధములు యావ్యాసంధియు వివిధముగా మెగిన విషయమును జ్ఞాత ముందుకొన్నవో, ఈ వాదమున కర్మముందను. ఈ యావ్యాసమును గమనించునెల్లూరు, గుంటూరు, మరకపట్టణం నీ దురాచారమును మెట్టనే మార్చవలసియు, సరియగు కొలతపాత్రలతో కూలీని నియంత్రించుట రైతులను ప్రార్థించవలెననియు తీర్మానించబడినది. ఈ తీర్మానమును అనుసరించుటకు, నెల్లూరు జిల్లా యందు గొప్పభూస్వాములైన శ్రీయతరస్త్రిల వైకవాడ నుండి రామరెడ్డిగారు, తిక్కవరపు రామరెడ్డిగారు, మేనకూరు నరేంద్రరామరెడ్డిగారు, వైకవాడ చంద్ర శేఖరరెడ్డిగారును గుంటూరు జిల్లా యందు శ్రీయతరస్త్రిల కన్నెగంటి నూర్కాకాయణ చావరిగారును చురకొంటియును, కృష్ణ జిల్లా యందు శ్రీగంధులరాజేంద్ర మూరకాకాయణుడు ఇతరరైతులును ఆమోదించిరి. రైతులందరు దీనికి ప్రస్తుతము ఒప్పు కొనవచ్చునని కంగ్లేసు అభిమానులైన దీనిని మెట్టనే ఆచరించిన కాలము.

ఉచిత వైద్యసహాయము

వ్యాధిపీడితులకు కూలీవారు పనులందుబాటున వర్ణింప నలవికాదు. ముఖ్యముగా వైద్యులందరు గ్రామమునందు కూలీ వేసికొని ప్రతుకపంచముల పేదలకు ప్రాప్యవైద్యము చేయించి ముందియ్యురు. వైద్యులతో జేరదొకినను, వానికొక్కటని సప్రతిఫలము విరివయ్యగలదును. అతడతనినంతయునగినను లే రామెదుగు గొప్పవ్యాధులకు, పల్లెటూళ్ల వైద్యులందరియొద్దకు తగినందు అందవు ఇక సర్కారువారు గ్రామాధికారులయొద్ద నిలువయుంచు కలరామాత్రలకల సెందురుకావలెనని గ్రామములలో తెలిసికొనగలరు. వైద్యుని కథ్యమునకును, బోలమునకిని కొంచెమైనను సరిపడెనంత కూలీల కలితినై వ్యాధి వైద్యులయొద్దకుపోకలక వ్యాధి ముడి విషయకథను చెందువరకును ఉండును. వనిబోక కథ్యము వాచించినవో రైతు నుందరామి రెడ్డిగారు తిక్కవరపు రామరెడ్డి, మేనకూరు నరేంద్రరామరెడ్డి, లేమూరు నుబ్బరామరెడ్డిగారు మున్నగు రైతులు పూర్వము వాడుకగా నిచ్చు పిచ్చుమానికలు కరెరాలను మాని సరియయిన కొలత సాధనములతో కూలీలకు సేవకొండవలె పాటుక జనములకు కూలీల కొసంగుట కంగీకరించిరి. ఇతర రైతులు కూలీల సాధనములతో యనుసరించెదనని కోరుచున్నారు.

కంగ్లేసు గజిల్

“కంగ్లేసు గజిల్” అను నొక కరకమును, పక్షమున కొకసారిగాని మానము కొకతూరిగాని, జిల్లా కంగ్లేసు సంఘమువారు ప్రచారముల పనులనుగూర్చి, ప్రయోగములయినవి అలాగిండుచుట్టు తెలియుచున్నది. ఈవిషయమై నగంబుల మానమున బరగవచ్చు జిల్లా కంగ్లేసు కార్యనిర్వాహకసభయందు చర్చించబడును.

“నిలువ” వాసికొనను. ఇట్లు దొప్పములే అంగ్లేసులైనవరకు కూలీ వారికి తమను విచారించుటలేదు. సేద్యముచేయలేని యువలియొద్దకు మనము గాఢముగ మేపును కొప్పకొందుముగాని చిన్నకాట పశువులకావరియైదాని ముక్కా లిండునలి యువన కరమి, యాకట్టిము మనకొరకై ధారవోసిన కూలీవాని తిని మనము విచారించుట కిష్టపడలేదు. సారముగకొంత యెట్లుదగా కేసలము స్వార్థముకైతను, ఆరోగ్యముగల పశువులతోనే కొరక వరుసగు కూలీవాడుకు రైతుయొక్క ఆర్థికభివృద్ధికి అత్యవసరముగా! ఇట్టిపద్ధతులలో కూలీలకు ఉచిత వైద్యసహాయము కలదు! రైతునిని యొప్పుకొనవలసియున్నది. రైతు లీ విషయమును గమనించుట్టు చేయుటయే, నీలైకవోటు తిన్ను తిన్నుపెంపకాలల సేర్పరచుటయే, కంగ్లేసు సంఘములవిద్యుత్ కర్మము. ఈవనిని నిర్వహించుటయందు కొన్ని కష్టములున్నవి. ద్రవ్యతాపము మొదటిది. సరియైనవైద్యులు కలికంగ్లేసు సంఘమునకలభించవలెనందునందేదది. కంగ్లేసు సేవకలదుగలది ముట్టు యందు పోకటాటగు విందులు మూతదవి. ఈయ్యులును కొంత వరకు సరియమైనవచ్చును. సారముగమున సామాన్యవ్యాధులకు మూత్రమే కంగ్లేసు సంఘములు దొప్పములు వాడుచుండవలెక. జీతాభిమానుల వైద్యుల వాక్యములతో మందు ఖర్చులు మూత్రము పుచ్చుకొని దొప్పములు చేసియు ముట్టుటయే గాక, తాముండు గ్రామములలో నుండియు, చేయించి ముడి లిచ్చుచుండురు. వైద్యులు భింపవోటును, కలరా మొదలగు వ్యాధులకును మనవైద్యులు చేసి విక్రయించుచుండుట (పేటెంటు ముద్రలను) తెప్పించి, అందుందు సలహాల నగంబించి వాడవచ్చును. మతము యావనిని మొదట వైద్యులున్న గ్రామమునందే ప్రారంభించవలెను. వైద్యులకు వైకవో ఆట్టికొనుటను, కంగ్లేసు గ్రామములలో చేయవచ్చు ఆయుర్వేద వైద్యులతో, అనుభవతో కుమిడుటకరము. సుదృఢములను పట్టికొని కంగ్లేసు వారే పర్యవేక్షించి వైద్యులకు యొక్క నూ, ఇట్టి యేర్పాటులను నెల్లూరు జిల్లా యందు ప్రస్తుతము 10, 15 గ్రామ కంగ్లేసు సంఘములవారు చేయుచున్నారు క్రొత్త మునునగిల సేవలు వైద్యము చేయు నందుటను గమనించినవో కంగ్లేసు సేవలు ఈవకి బూతుకొనవలసిన అవసరము బోధపడగలదు.

కంగ్లేసు దుకాణములు

ఈవికూడ చాలామందియొద్ద. గ్రామములందు నిగింప కూలీల ధాన్యమును బద్దలిచ్చి కమిషనులు మార్చుకొనునంత చిల్లరకరకముల విక్రయధాన్యముల కిట్టవ వెలువకు పుచ్చుకొనకుండు. మంచి వస్తువులను కరియైన ధరలకు ఇయ్యవలెనందుటయు కూలీలలో మోము చేయుటయే అక్కలిచ్చునప్పుడు పొందాటు లెక్కలు ప్రాయములయే మొదలగునవి జరుగుచుండును. ఈవికూడ మాలవలెలకు బుట్టుతో సామానులు కొనిపోయి విక్రయించువారు ఇట్టిమోసములను చేసి ఎప్పుడు లాభములను పొందుచున్నారు. కావున లోపభరలకు బీదలకు అత్యవసరమైన వస్తువులకు ధాన్యము, ఉప్పు, మిరపకాయలు, చింతపండు అయిదము, దీపపువచురులను మాత్రమే తెప్పి తిక్కుమాత్రమే కట్టుకొని అసహభలకు విక్రయించుచుండవలెను. ఈదుకాణములు సామాన్యమైన, ఉదయమైనను రెండుకుంటలకాలము తెలుపియొందిన చాలాను. నీలైకంధరకు గుమాస్తాలోనే కంగ్లేసు కార్యకర్తలు ఈవని జరుపవలసి యుండును.

ఇట్టి పనులవనన, రాత్రిపాతకాలము, ఆరోగ్యబోధకము, నేతపాతకాలము కార్మికసంఘసాసనము మొదలైన పనులవననను కార్మికుల యపారమై ప్రేమకు, భక్తిని కంగ్లేసు సంఘములు సంపాదించుటయే కాక త్రాగుడు మొదలగు దురభ్యాసములనుకూడ పోగొట్టి మనతో కలిసి ఎట్టిత్యాగమునైన సంసిద్ధులగుట్లు వారిని తిరిగి చేయవచ్చును. ఇంతకుంధి ధీరులకహాయము మరకవచ్చుట కలగవచ్చురాష్ట్రసాధనము అతి సుందరమగును.

వెన్నెలకంటి రాఘవస్వామి

సురతి ద్రావకము

సీసా 1-కి వెల రూ. 1-0-0 ని. పి. రూ. 1-4-0. మూత్రద్వారమునుండి విషద్రవము మూత్రవ్యాసము వరకు బోయి అక్కడ చిన్నపుడు అగుటవలన కేరగోగము ఏర్పడును. దీని అంటుకొగము ఒకరివలన మర ఒకరికి ఏర్పడును. దీని వలన సంతాపము కలుగుటకు భంగము రావచ్చును. దీని ముఖ్య లక్షణములు. మూత్రము వెడలునపుడు పోట్లు మంటలు, మూత్రద్వారమునుండి తెలుటిగాని, ఎర్రటిగాని, పచ్చటిగాని, చీము వంటి ద్రవమువెండెంబు, పొ అమ్మతాండనము దీపో, బొంబాయి, మదరాసు,

ఎంతకాలమిట్లు?

ప్రభువి యుండుట

అప్పు, భార్యపాదన మార్గములగు ర్వి అభిప్రాయ భేదము లేకడదా? అను గాని యిందున్నది. నిజము బాటియోద్యమము 1921-22 ను వర్షములలో నడచిన పదిలో పోల్చిచూడక, యోగసంకల్పము బాటి యోద్యమము లన్నిటిలోను భూమిముగ ప్రభుత్వమును పనులను చేదలాల. ఇట్లు ప్రభుత్వ మేర్పడుటకు ముఖ్య కారణము కానన నభావతేజ విషయమై కాంగ్రెసు నాయకులలో విభేదములు కలుగుటయే యావలయును. వివరము మహాత్ముని బాటియోద్యమమును పుట్టించినందున, మన కెట్టి యోద్యమము సంభవించినది దీనికంటెను అతికారణమని అనుకొనుచున్నాము. అయిపోయిన వెంటికి మేళమెందుకు? ఇప్పుడు కర్తవ్యమేమో ఆలోచించుకొందము. మనము మరల కాంగ్రెసు సంస్థను పెను, టుంకికట్టుకొను గలవానిగ పునర్నిర్మించవలయును. మరల జన సామాన్యమునకు బాటియోద్యమమునకు అన్యోన్యభంధంప మేర్పరచవలయును. నిజమైన అభివృద్ధి అప్పుడేవీసాగును. భారత దేశమునకు స్వరాజ్యము గానలే న్నయెడల, అట్లుది యెవరైనను ముప్పుకొనుట ముగియు గానరాదు. అస్వరాజ్యమునందు సర్వాధికారము జనసామాన్యమున కిందవలయును. ఈ అధికారము సామాన్యముగ్రహణకండి, స్వగ్రామాలగుర్జ్వానకుంతుల వ్యాపారాగాక వారలకే కర్తవ్యముగ సాధ్యమైనంతవర కిందవలయును. ఇప్పుడిదిగదా కుటకు ప్రభుత్వము జనసామాన్యమే స్వరాజ్యమును తమకుదాము సంపాదించుకొవలయును. ఏలననగా ఏపాల శాసిధానమైన సంకల్పించినపుడు, అధికారసాక్షిత్వము, ఈ సంస్కరణము జేయుటలో ప్రజలు భిన్నతత్వములవా రెంత వరకుతోడదే ప్రయత్నించెద రనుకానివిట్టియే నిర్ణయించబడును. పరిపాలనానుగ్రహము లిప్పుడున్నటులనండి, అయింకరము పై అధికారమును మాత్రము, ప్రజాప్రతినిధుల మనకొను భారత విజ్ఞానములకు ముఖ్యంకటిజేయెడల భారతభవిష్యత్తునకు నిరంతరము ఎక్కువ విచ్చిన్న మక్కరలేదు. అందుకలన ఈ నిరంతరత్వముచే మరెయింకటి వచ్చుటకును. బహుశః, కనుకటి దానికన్న చెడ్డదిగనే యుండును. భారతజనసామాన్యము స్వర సామాన్యమున పారికామికంతులను, కాననభల కలనో, కాదులేదిల సభలల్లలో మఱి యేమార్గమునో యేదో విధముగ ప్రస్తుత స్వరాజ్యమునకే అంగీరించునెడల నన్ని కర్తవ్యములకల రాకీతి సంరంభమునూడయే లేకుండపోవును. ప్రభుత్వముయొక్క మార్గములందును అవశోకవందును ముఖ్యముగా మార్పు జరగవలయును. అందుకలన జనసాధారణ మయొక్క అభిప్రాయమును బాధ్యక గలిగియుండవలయును. ఈ జనసామాన్యమును ఒట్టికట్టుతుంటే అర్థము తెలియదు. న్యాయస్థానములూ, అతలలో యెప్పుడును పదిపోవుచుండు ప్రజామణి నిజుట యెట్లా అని గుట గుటకు వెతుక కొనవలయును. పన్నులు మాత్రా మాత్రా ఆంధ్రే వారి జీవరక్షణనంతకు పీల్చినేయుచున్నది. ప్రభుత్వరజాకనమును మార్గములను మార్చునెడ, అప్పుడు పాలము యెవరున్నను యెక్కువ అనుకొనకక్కరలేదు. ఎవరి క్షయహానములను వారు అదేశమువారు చక్క బెట్టుకొనుటనే యుండును. కాని అట్టియర్థు జరుగకుండవలెనట్లు ఉద్యోగములన్నియును యెంత భార తీయులవరము జేసిన, అంతవిశాళమున కని చెప్పవలయును.

బాటియోద్యమమునకు ప్రోత్సహ మొసంగి దారికాపు టకు యాచుఖ్యమయము అడచును మనమునందుచుకొన వలయును. అభిలభారత కాంగ్రెసు సంఘాశ్శయ లగు శ్రీ మతి కొండ వెళుకప్పయ్య కంతులుగారు, గోకాచరికంతుల మహా శక్తికర్తవ్యముగ నుండి ప్రస్తుతిని నంతకు నరతోకండి యాగిం దిమాటలలో కర్తవ్యము ఉద్ఘోషము గావించిరి:—

“ప్రజలకన్న ప్రచారకల నిత్యావసామతో నండి తా ముచేయువని సాగనీయునెడ వెళుకమునాడెదన. జనసా మాన్యముతో నుత్సాహము కల్గిపోవుకపుడు ప్రచారకల యెంత ప్రచారముజేసిమాత్ర మేమిలాభ మందును. ముఖ్యముగాటలు ప్రచారమునకు దిగవలెనని వారలెదరు. ఈ ముఖ్యోపదేశమున నెజుకే గావచ్చును. కాని నిత్యావసామ జేయుట కింతమాత్రమునకే కారణము గావించదు. మనము స్వరాజ్యమును ఒక సంవత్సరములలో సంపాదించ లే పోలేదేని అనుబాటియోద్యమ భక్తియును దోషములనుటలనగాను. నికతోనను, కు ముండిల్లి యారెండు సంవత్సరములలో గాడ యా ఉద్యమ

ముఖ్యము క్షయమగుచునే యుండెను. అనుబాటియోద్యమ సక్యము అకాలివాపురు సంరంభములందు ముఖ్యమయెను. బాటియోద్యమ భేదాభిప్రాయము అన్నను, అందుకలన కార్యచరణలో మేక్షనహించినన, అనుబాటియోద్యమభక్తి ప్రజాసాక్షులకు టుంకికట్టుకొనిపోయినది. ఇదికంటె కన్న అత్యుత్సాహముతో భారతదేశకన్న ముంతుల అక్కరించుటల మన సంరంభ కుర్చుదిరుటకు సంధ్య అగున్న చిన్నమును బాధా కంధా నాదభ్యుత అకాలిం ప్రారభించు సత్కారాచారంభ వందు గానించుచున్నది. మనకున్నదే యోద్యమము లను వినుచున్నాము. ఇప్పుడిదిగదా మన మహా ద్యమ ఫలిత మేయని భావించి ప్రభుత్వము వారు దాని నణచుటకు సాక్ష్యమైన ప్రయత్నముల జేయుచున్నార. ఎప్పుడు పీల్చిన అప్పుడు యాసంరంభమున భారతదేశము తియిను పొల్లొనుటకు సిద్ధముగ నుండవలయును. ఈభక్తి స గ్రామనిజమును గూర్చి మన మేమాత్రమున కింకంటెవని లేదు.”

కాని ‘కార్యచరణలో మేక్ష’ లొంగింతుటకు జేసిన ప్రయత్నము లేక కారణభల లహిష్కరించవలెనని సలహా నిచ్చుటకు యెన్నెన్నియో ప్రయత్నములజేసి క్రతిమన గోల్పోయి కాంగ్రెసు జనము అజ్ఞానాదిపోయెను. విశేషిర్యాణ కార్యక్రమ చని మరల ఢిల్లీలో కట్టి ప్రవహి పబడిన దాని విషయమై అభివృద్ధి నూడనల యెన్ని గానింపవు. కాబట్టి ప్రజ లిట్లు యెంత కాలము చూచుచు నేచియుండవలయునో అను ప్రశ్న యుదయించును (కర్పంటు)

హిందీ ఆంధ్రనిఘంటువు

అనేక గ్రంథరచయల నుండియు, కృతికలనుండియు తీసి (వాసిన 2800 వేలకన్నకన్నకల లిడు గలదు. హిందీ శేష్య కొను క్రతికలకుండును కొనకలనీన పుస్తకమిదియే. శక్తిని గ్లెజా కాగితములను, జైంకును. వెల 2 రూపాయల మూతమే. తెలుగు లిపిలో ఉచ్చారణసహితము గల “రాష్ట్రీభాషా బోధిని” వెల 5 ఆ. కాకవాత కాంగ్రెసు కొలదిదినములలో జరుగుచున్నది. ప్రతివాతను కొనుటకు వీలుగానుండుకట్టు ధర తాగుగా క్లింది కి అసలకు మూతమే యిచ్చుచున్నాము. ఇంటికడ నుండియే హిందీ శేష్యకొనుటకు వీలగు పుస్తకము “హిందీ స్పల్చోధి” వెల 0-12-0.

ప్రతికర్తమునందును అనగా నెలకు రెండు కర్తవ్యములు వెలనకు “హిందీచారక” కృతిక. నులభి కేరిని చక్కని వ్యాసములు, కథలు వ్రాయుచుండున్నది. హిందీ భాషాభివృద్ధికి చాల సహాయపడును.

హిందీ ప్రచార కార్యాలయము, తిరుచిక్కోటి, మద్రాసు.

సరస్వతి వాచక

పుస్తకములు
ఫారసీ రాఘవేంద్రరావు కంతులుగారిచే
వ్రాయబడినవి

ఈపుస్తకముల నేమిటచే ఎలిమెంటరీ స్కూలుల కొలు కర్తవ్యంతోకము క్తముగా నున్న వు అంగీరించుదినం. అనేక పాతకాలలలో వాడుచుచున్నది.	
మొదటితరగతి	0-2-0
రెండవ తరగతి	0-2-0
మూడవ తరగతి	0-4-0
చార్లవతరగతి	0-6-0
మొదటితరగతి	0-6-0
రెండవ తరగతి	0-6-0
మూడవ తరగతి	0-7-0
మూడవ తరగతి	0-8-0
చార్లవతరగతి	0-8-0

Apply to the Sole Agent
Mr. K. జుల్. జుల్. సోమయాజులు,
1074 గోదావరి బుకడిసో, రాజమండ్రి

దీపావలిపాఠసంఘా అగ్ని క్రిడ. ఒక్కొక్కటి గ్రంథము వెల 8 లు 10-20 రకములు. రంగురంగుల మతాబాలు, కాకరపూవుకట్టులు, టుపా కాయలు, పెన్నముట్లు, చక్రబాణములు, నక్షత్రములు, రోమ నుకారడిలు, తారామవ్వ, చిమ్మబుట్టు, చేగోడిలు, బంగారువా న, వెండివాన, అక్షరములు, అవుట్లు, చేపలు, తోటాలు, భో గియట్లు, తుపాకిమందు, అన్ని దేశములలోనిది. 665 మంజువాణి ప్రెస్, ఏలూరు, కృష్ణా.

నవల కాదు ! నాటకము కాదు ! !
5 ప్రశ్నలకు } సమోహము { కవరు విస్తీర్ణము
చాగిన కవరు } చదులు చాగిన } చదులు
లో పంపిన } 1.4-0 వి. పి. గా

ఇట్లు చదివి అట్టచిందివేయవది కాదు. ప్రపంచమును చూడతే వైద్యము, మరలెవరికీ కన్నులేనియాపు, మనుజుని చూడమనే దేవుడి కర్మ.
మహర్షి జ వైభూత్యమున నీరద్య ను నురువులేనే అభ్యసించుటకు వీలుగ నిర్మమును ధారాళముగ, నుర్మరహిత చగు తెలుగున వ్రాయబడిది. వెంటనే అర్జుణుల పంపుకా రికే మూతము ప్రతులు అందు. వెల 2-0-0 వి.పి, చార్ల0-4-0
అడ్రెస్ :— ప్రొఫెసర్ సేఖర్, మెన్మరిస్టు, ఏలూరు.

సావిత్రి నాటకము
బహుశ్రీ శ్రీరాముల సచ్చిదానందశాస్త్రి
విరచితము

ఈ నాటకము శ్రీ మైలవరం బాలభారతీ సమాజమువారిచేరను, శ్రీ శీతారామాంజనేయ నాటక సమాజమువారిచేరను పెక్కు సార్లు బెజ వాడ ఏలూరు చెన్నపురి మున్నగు పట్టణములందు ప్రధర్మిపబడి ఆధునహాకయులచే చాల క్రశం సింపబడినది. దీని వెల రు. 1-0 0 పలయువారిటుల వ్రాయవలెను. (1923)
ప్రెండు అండు కో, బెజవాడ

మహా భృగుసంహిత

ఇది యొక గొప్పకావ్యగ్రంథము. మహర్షులచే వ్రాయబడి నది. దీనియందు ప్రతిమాసపుని యొక్క కారకములు అమూల్యముగా చక్రములతోగూడ వ్రాయబడియున్నవి. జన్మకలవర్ష రము, తారీఖు, జనకాల భుజియు కారకమండలి మామసంసయెడల, కాలసినవారికి వి. పి గా పంపించెదన, కోకములు తెలుగు అర్థంతో నహ వ్రాయుటకు రు 8-0-0 అను అర్థం అకసరము లేని వారికి 2-0-0 మాత్రమే. 8512
ఆకెళ్ల వేంకటశాస్త్రి, ‘దైవజ్ఞు’
గోపాలపురం కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

హిందీ హాటెటు డిక్టనరీ

482 హిందీశేష్యకొనుట కిది ఒక్కలే చాలును వెల 9 రూపాయ. పోస్టేజీకేర. మొత్తంగా కొంటే వాల్లొకరు: తుమివాన్. క్షయకండి. వం. అదినారాయణశాస్త్రి, అన్ని సాపుల్లో దొంతును. ఆర్కుంగంటేన్ బ్రిష్టి కేన్. మద్రాసు

అందరును వాడతగిన

మామదన మంజరి టానిక్ మాత్రలు

పీటినివాడుటచే ఆయుస్సు, అంధము, ఆశోగ్నియ మె దలగునవి కృత్రిమగును, అన్ని రకముల వ్యాధులకు ఎట్టి నీతికా నైంను మంచుకణము నిచ్చును 10 మా నల బుడ్డి 1-కి ధార 1 వైద్యవిద్య కాలలనీకవాడ వ్రాసిన ఉచితముగా పంపబడునే.
రాజవైద్య నారాయణజీ కేకవడి
8198 27 వై నాబజారుకోడు, మద్రాసు

పగుళ్ళకు తైలము

వెల డబ్బీ 1.కి రు. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-1 1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజీ 0-5-0 మూతమే అరికాపు, అరిచేరులు, చర్మము పొరకవలన, శీతగా వలన పగిలి నీరుకారుటయు, జలపుట్టుటయు సంభవించును. తైలమును రాచిన పగుళ్ళుమాని జలపోయి మంచుచర్మము రాగ దు, పగుళ్ళునోప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము. కాలి పగిళ్ళకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగరము. అమృతాంజనం డిభో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిపాపులో దొరకును

ఏలూరుటవున్ సర్వినెం143 గల మేడలాటరీ

15 అక్టోబరు 1923 తారీఖున జారీచేయబడిన G. O. నెం 443 రు ననుసరించి యేలూరు పుర మండలములో నౌరవనీయుల సమక్షమున 4 వ. నవంబరు 1923 తేదీని పై మేడలాటరీ కల్పబడును.

మరూ:—లాటరీ పర్యవసానము గెలుపొందినవారికిమాత్రమే ప్రత్యేకముగా వెంటనే తెలియపర్చబడును. తదితరులకు కొందూ, స్వరాజ్య, ఆంధ్రప్రదేశ్ లాటరీ తెలియజేయబడును.

ఇట్లు,
మూటూరి సర్వేశం, యేలూరు, కృష్ణాజిల్లా.
ది 28-10-1923.

వరీక్షకు నిలచి ఖ్యాతిగాంచిన

శుక్లనష్టము

మాత్రము 50కి రూ 1-4-0

చిరునామాలు విశముగా వ్రాయవలెను. టవర్ ఆండు కో. ఏలూరు, (కృష్ణాజిల్లా)

పూతని వైత్యరోగములకు సీసా 1-కి రు 1-0-0

మహాషధి జ్ఞాపక క్షి సీసా 1 కి రు 1-10-0

సంజీవి రక్తశుద్ధికి లేహ్యం తు 20 కి రు 5-0-0

ఈ పై జ ప్రత్యేకము. ఏ కెంట్లు కావలెను.

ది మద్రాసు ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి, (లిమిటెడ్)

మద్రాసు, హంటురోడ్డు వండుండు మెనల్సు టూర్ అండు నన్నవారి భవనమునకు ప్రక్కన వుండు నెం 2/4 రు భవన ముందు మాటాంచి ఏర్పాటు చేయబడినదియు, మా మానేజింగ్ డైరెక్టరును, ప్రధాన వైద్యులు నగు ఆయుర్వేదీర్షకుడికి డాక్టరు ఎక్. వి. శ్రీరామారావులు, పి. హెచ్. డి. ఎస్. పి. గారు, ప్రతినిధులు, అధికారులు, సేవలను చేసినందు కొరకు, ది దివస తెలఁగబడిన కాముండు రోగిలకు ఖరీదించి, వారికి సుఖము నొసంగెదము. అని మేము ఇ యుమాలముగా ఎల్లరకము తెలియజేయుచున్నాము.

<p>రొండిఆఫీసు, 2/4 హంటురోడ్డు, మద్రాసు, హెడ్ ఆఫీసు 44 గోవిందస్వామిక పీఠి, జార్జ్ టౌను, మద్రాసు.</p>	<p>ఉదయము 7 గంటలనుండి 10 గంటల వరకు సాయంత్రము 4 గంటలనుండి రాత్రి 7 గంటలవరకు. పక్షము 10-30 గంటలనుండి, సాయంత్రము 8-30 గంటలవరకు.</p>
---	---

శ్రీ మా సుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి సత్యనాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాండ్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయ్యుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు, రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్తము నాకర్షించును

డిమ్మి సైజు గ్రాం పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి ముద్రముగ కొనుపారలకు కమీషన్ సవ్యబడును

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, తవాలాపెట్టె 212, మదరాసు

పాలసుగంధలేహ్యము

ఇది రక్తిశుద్ధి, శ్రేష్ఠమయినది సహాయములు, మేహ పాదలు, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, వెంటలుగు వాటిని ఖండించును. 4 డబ్బిల చాలును.

20 రు|| డబ్బి 1-4-0 ని పి. 0-8-0

కూష్మాండలేహ్యము.

అత్యుష్ణము, నిక్కాక, కాల్షుతీత, చలబద్ధము, కడుపులో వంట, మొదలగు వాటిని హరించును. చాలును. 20 రు|| డబ్బి రు 1-4-0 2 డబ్బి ని పి. 0-8-0.

పి. శి. వ. అండుకో, ఆయుర్వేదసహజం,
(9851-4) నెలకపి—నెలూరుజిల్లా.

దీపావళి వినోదము

మరాఠాబద్ధి

అతివా: !! ఆశ్చర్యము!!
ఇది మరాఠాలో అమ్మ తీగలతో మాడి మాడికి అతిపాక యంత గాలిలో నెలక నిలిచి కాలి, వానింకె వదిలెయ్యు యెక్కువ కాంతినిచ్చును. ధరలు: 60 గలములు 2 డబ్బిల చాలు 1 కి, రూ 1-14-0 అ కలయవారు సామ్య పూలాగానని యార్దరుజ్జినహో గర్భు రిజవ్వరుచేసి పాక్షుల్యులతో పంపబడును. వి. పి. గా సగ్గు పంపబడు. కర్రకులకు సెప్పవలయు.

శ్రీ శ్రీష్టా వ్రెస్టు, రాజమగ్గి.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.

Elphinstone Road, Bombay.

జాండు పర్మాటికల్ వర్కుసు

లిమిటెడ్, బొంబాయి.

మొదటిరకం చంద్రచంద్రా మాత్రము

ఇది కిలాజుత్తు తోహాదస్సులు, మోక్తి భస్మము, మొదలగువాటిని తేల్చి శాస్త్రోక్తముగా తయారు చేయబడినది. మాత్రముతో లెనిపోవు కుళ్లము, మాత్రమునందు తీసి (phosphate), తెలుపు మొదలగు నెగ రోగముల, నడుమనొప్పి, వాతరోగము, జ్వరములు, బలహీనత లితర శ్రీగంజంధమైస్ అంటువ్యాధులు మొదలగువి కర్పర కుకరను.

2 కి గులము ఔషధముల బుడ్డి 1-కి ధర రు 1/5/0
1 బుడ్డకు 2 సార్లు ఆర్దరుడు పంపి ప్యాకింగు పోషు ర్పులు యివ్వవలెను.

మా ఔషధముల క్యాటలాగ్ యివ్వవలెను గావచ్చును

Sole Agents

H. Damodar & Co.,

43 China Bazaar Road, Madras.